

25 år – fra genstand til menneske

Nr. 16/2005

12. august

62. årgang



Social
pædagogogen



I sommerferien har Socialpædagogen inviteret tre gæster til at skrive den faglige kommentar. DSI's formand Stig Langvad skrev i nr. 14, Nordjyllands amtsborgmester Orlav Hav i nr. 15 og Horsens borgmester Vagn Ry Nielsen skriver i nr. 16.

“Vi har at gøre med grupper af medborgere og deres pårørende, der skal føle sig trygge i den ofte vanskelige situation, de befinder sig i – og forandringer vil altid fremkalde en forstælig usikkerhed og hos nogle angst.”

Ønskes: samtale

Tak for opfordringen til at skrive et indlæg om kommunalreformen med særligt henblik på de udsatte gruppers situation.

Det er afgørende, at der er en god kommunikation med brugere, pårørende og ansatte, når vi i kommunen skal vurdere de udsatte grupper. Der er nu vedtaget lovgivning på området, så samtalerne kan hvile på lovgrundlaget frem for på gætterier.

Vi har at gøre med grupper af medborgere og deres pårørende, der skal føle sig trygge i den ofte vanskelige situation, de befinder sig i – og forandringer vil altid fremkalde en forstælig usikkerhed og hos nogle angst.

Det må som udgangspunkt være betryggende at vide at personalet, som omgiver dem i det daglige, stadig vil være der – og det må også bidrage til trygheden hos personalet.

Det lykkes forhåbentlig også, når de første indkøringsvanskeligheder er overstået, at få forståelse for og indsigt i den ene indgangs princip.

Hvad vil en kommune som Ny Horsens overtage fra amterne ?

Det mangler vi samtale om, men mine egne overvejelser går ud fra: Hellere tænke sig godt om og gøre det rigtige i stedet for det modsatte.

Jeg har selv i anden funktion peget på, at meget stærkt specialiserede tilbud med relativt få brugere og med få men meget kompetente og erfaringsopsamlende medarbejdere skal man lade blive i regionalt

regi, evt. med aftaler fra kommunerne. Her må kommunerne være opmærksomme på det vigtige i kompetence og stærkt specialiseret viden – og høj ditto – hos medarbejderne.

Hvad angår på den anden side den vidtgående specialundervisning, folkeskolelovens § 20.2, er jeg ikke i tvivl om at bæredygtigheden i alle aspekter vil være til stede også i kommunalt regi – sådan er det i forvejen arrangeret allerede nu.

Herudover skal vi grundigt overveje hver eneste gruppe – Horsens Kommune driver i forvejen værested for psykisk syge, bofællesskaber og andre tilbud – og det ser jeg, som det ser ud nu, ingen hindring i at forankre i Horsens Kommune.

Anbragte børn med sociale problemer er en stærkt differentieret gruppe. De vanskeligste, mest udsatte, kræver en meget videnbaseret indsats og findes kun i institutionsregi få steder, som bør forankres regionalt.

Det vil være min holdning i Ny Horsens og min anbefaling til andre kommuner at tage godt imod brugere og pårørende og ansatte og værdsætte den fagligt høje ekspertise, som medarbejderne repræsenterer. Som ny kommune vil jeg også fremhæve, at om end størrelse ikke er alt, så er de nye befolkningsgrundlag en god basis for at opnå og forbedre den faglige bæredygtighed som både er en mulighed og en udfordring for det kommunale selvstyre. Vi vil blive målt på vore evner til at fastholde viden og erfaring og skal undgå atomisering heraf.



Vagn Ry Nielsen
borgmester i Horsens
formand for social-
og arbejdsmarkeds-
udvalget i KL

Socialpædagogen

ISSN 0105-5399

Ansvarshavende:

Forbundsformand
Kirsten Nissen

Redaktion:

Lone Marie Pedersen
(redaktør)
Kurt Ladefoged
Jens Nielsen
Maria Flørbæk
Karianne Bengtsen Blem
(børsel)

Layout: Bodil Hesselbo

Stillingsannoncer:

Lene Jensen, Datagraf
Auning AS, Energivej 75,
8963 Auning
Tlf. 8795 5555,
fax 8795 5544
annoncer@datagraf.dk

Læserindlæg, artikler og
anmeldelser er ikke nød-
vendigvis udtryk for redak-
tionens eller organisatio-

nens mening. Redaktionen
påtager sig intet ansvar for
uopfordret indsendt stof.

Alle artikler i Socialpæda-
gogen kan desuden findes i
bladets elektroniske arkiv
på internettet www.sl.dk

Adresse:

Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9,
1211 København K
Tlf. 3396 2800 kl. 10-15,

Telefax: 3396 2998
redaktionen@sl.dk
www.sl.dk

Abonnement:

Abonnementspris 2005:
753,75 kr. inkl. moms (26
numre)
Løssalg: 35,00 kr. + porto

Tryk og produktion:
Datagraf Auning AS

Oplag: 44.677 i perioden
1.7.03-30.06.04

Redaktionen af 16/05
er afsluttet d. 4.8.05.

Deadline for læserbreve og
stillingsannoncer for 17/05,
der udkommer den 26. au-
gust er mandag den 15. au-
gust kl. 12.
Deadline for 18/05 er man-
dag den 29. august kl. 12.

Forsidefoto:
Kurt Johansen



Medlem af
Dansk
Fagpresseforening



For 25 år siden blev Særforsorgen lagt ud til amter og kommuner. Socialpædagogen beskriver i dette temanummer den fantastiske udvikling, hvor udviklingshæmmede mennesker fra at være gemt væk på store institutioner hver især får ret til en bolig, egne penge og til at have et liv.

Det er også historien om, hvordan det socialpædagogiske arbejde har udviklet sig med syvmileskridt, og det er fortællingen om de mange dilemmaer, socialpædagoger møder, når de arbejder med omsorg og udvikling over for mennesker med udviklingshæmning.

Og fortidens erfaringer bliver brugt til et kig ind i fremtiden. En ny kommunalstruktur er vedtaget. Kan socialpædagoger holde de faglige og etiske diskussioner i kog, så udviklingshæmmede langt om længe vil få samme rettigheder, som alle andre borgere?

s. 4-29



Foto: Kurt Johansen



Billederne i temanummeret

- forsiden: Eddie Aagot Petersen, Bøgehaven, Andersvænge Øst, Slagelse
 side 4: Troels Watkin, Sct. Bendts Børnehave, Ringsted
 side 7: Benthe Hansen får serveret frokost. Boinstitutionen Bramsnæsvig, Kirke Hyllinge
 side 10: Mandagsmøde – Heidi Selch venter på at få ordet. Hulegården, Hus 5, Avedøre
 side 12: Henning Lykke og pædagog Vivi Ohlenschlæger til en sangtime. Bo- og udviklingscentret Vestkysthusene, Esbjerg
 side 13: Sebastian Wohlerslund og pædagog Annette Jørgensen samt i baggrunden leder Birgit Winkel. Sct. Bendts Børnehave, Ringsted
 side 16: Margrethe Holst, Boinstitutionen Bramsnæsvig, Kirke Hyllinge
 side 18: Martin Pedersen får lige klaret lidt vasketøj. Hulegården, Hus 5, Avedøre
 side 19: Ditte Jørgensen er blind og får hjælp af pædagog Rikke Bødker til at få overblik over økonomimappen. Minibo Bjørnemosen, Odense
 side 22: Naz Kadir og pædagog Majken Jørgensen. Sct. Bendts Børnehave, Ringsted
 side 23: Victoria Svendsen. Sct. Bendts Børnehave, Ringsted
 side 24: Anne Joensen og pædagog Evy Arentsen til en sangtime. Bo- og udviklingscentret Vestkysthusene, Esbjerg
 side 27: Rino Fiorito og pædagog Liselotte Black Roest i en stille stund. Minibo Bjørnemosen, Odense
 side 28: Henny Spanglev og omsorgsmedhjælper Kirsten Buch, som har kendt hinanden i 27 år. Bøgehaven, Andersvænge Øst, Slagelse
 bagsiden: Mandagsmøde – Christian Andersen har fingeren oppe. Hulegården, Hus 5, Avedøre



Indhold

25 år

s. 4

Historien om en succes

s. 6

Her står vi nu – med nye, store udfordringer

s. 7

1980-1985 – Fra genstand til menneske

s. 8

Omvæltningernes tid

s. 10

Inspirerede til udvikling

s. 13

1986-1997 – Fokus på livskvalitet

s. 14

Projekternes tid

s. 16

Førte an og bakkede op

s. 17

En hverdag i to miljøer

s. 19

1998-2005 – Støtte i eget hjem

s. 20

Dilemmaernes tid

s. 22

Substansen kommer fra medarbejderne

s. 24

2005 – Udfordringer i fremtiden

s. 25

Medborgerskabets tid

s. 27

Udviklingen skal fortsætte

s. 28

Det er gået (for) stærkt

s. 28

Fasthold det gode

s. 29

Kommunerne må træde i karakter

Historien om en succes

25 år. Længere er det ikke siden, at flere tusinde udviklingshæmmede mennesker var gemt væk på store institutioner. Under uværdige livsvilkår og i praksis uden borgerlige rettigheder.

I dette tema beskriver *Socialpædagogen*, hvad der er sket siden Statens Særforsorg i 1980 blev lagt ud til amter og kommuner. Med fokus på Åndssvageforsorgen og set fra en socialpædagogisk udkigspost. Uden at postulere, at det er hele sandheden.

Vi fortæller succeshistorien – socialpædagogernes og amternes – om hvordan området har udviklet sig, og vi gør status og ser frem.

Det er altså en hyldest til de mennesker, der har været med til at forandre og forbedre udviklingshæmmede menneskers vilkår. Først og fremmest de mange engagerede medarbejdere på institutioner, bosteder og aktivitetscentre – men også de fremsynede politikere, fagfolk, forældre og forskere.

25 år

Centralt i temaet er interviews med fire socialpædagoger, som beretter om de pædagogiske tanker og handlinger fra hver deres periode af de 25 år. Vi har kaldt de fire perioder for: Omvæltningernes tid, Projekternes tid, Dilemmaernes tid og Medborger-skabets tid.

Interviewene rammes ind af korte historiske rids og udbygges med fokus på uddannelsens betydning, fagforeningens indsats, arbejde og fritid samt lederens rolle.

Endelig tager temaet fat i de nye udfordringer og præsenterer et par centrale personers vurdering af fremtiden.

Alle oplysninger og konklusioner i artiklerne bygger på interviews med fagfolk og på skriftlige kilder. Især har Ditte Sørensen, socialfaglig konsulent i Socialpædagogernes Landsforbund, været en god kilde at øse af.

Venlig hilsen
Lone Marie Pedersen
Redaktør



Temanummeret er skrevet af
journalist Anja Dybris, dybris@mail.dk.
Billederne er taget af
fotograf Kurt Johansen, kuca@mail.tele.dk.



25 år

Her står vi nu – med nye, store udfordringer

Mennesker med udviklingshæmning har fået et bedre liv siden udlægningen af særforsorgen for 25 år siden. Ingen tvivl om det.

De materielle vilkår som bolig og økonomi er blevet forbedret. Det samme gælder kvaliteten af den daglige støtte. Der er tilført flere resurser, og arbejdet bliver udført af veluddannede medarbejdere med en høj faglig etik. De udviklingshæmmede medborgere har fået øget ligestilling og flere borgerrettigheder. Deres hverdagsliv og fritid er blevet beriget, og de har tættere kontakt til familie og venner.

Mange mennesker og myndigheder har arbejdet for at udvikle og forandre vilkårene. Overordnet og inden for det sociale område har organisationsfolk, politikere, ansatte i forvaltninger og på uddannelsessteder trukket en del af læsset.

Men lokomotiverne for udviklingen har været ildsjæle blandt pædagoger og fagfolk og alle de ansatte, der hver dag har arbejdet tæt sammen med de mennesker, det handler om.

Medarbejderne har aldrig været tilfredse med det næstbedste. De har hele tiden set kritisk på myndigheder, systemer og egen praksis. De har diskuteret idealer og visioner, afprøvet nye metoder og trukket udviklingen frem mod næste mål.

Kaster man et hurtigt blik på forskellene i udviklingshæmmede menneskers vilkår fra 1980 til nu, ser det ud som om princippet om normalisering, som blev formuleret allerede i 1959, er ved at være gennemført. Men. Ser man nøjere efter, står det tydeligt frem, at der stadig er lang vej.

For i dag har mennesker med udviklingshæmning fortsat dårligere levevilkår på samtlige livsområder i forhold til befolkningen i øvrigt. Det gælder især bolig, arbejde, økonomi, fritidsinteresser og adgang til at realisere deres rettigheder.

Udviklingshæmmede borgere oplever ikke, at de fuldt ud bliver set, hørt og forstået. De er ikke ligestillede i samfundet, og de er endnu ikke socialt integreret i nærmiljøet.

Nu står vi på tærsklen til en ny epoke, hvor en helt anden myndighed skal forme politikken, og socialpædagoger skal forberede sig til at leve op til fremtidens rolle som omsorgsperson og guide for medborgeren med nedsatte funktionsevner.

En af de væsentlige forudsætninger for, at mennesker med udviklingshæmning kan opnå deres medborgerskab, er at alle statslige, regionale og kommunale sektorer – og ikke kun den sociale – er parat til at tage deres del af ansvaret. De skal indrette deres støtte, tilbud og almindelige goder sådan, at alle borgere uanset handicap kan få adgang til dem.

Det kræver andre tanker om, hvordan man kommunikerer med det enkelte menneske, og hvordan man gør tilbudene fysisk og socialt tilgængelige for enhver. Og det kræver, at man handler efter dem.

Hvordan vil samfundet så kvalificere den offentlige omsorg i fremtiden? Det afhænger af, hvor meget man ønsker at prioritere til fordel for de svageste medborgere – økonomisk og moralsk. Hvor villig samfundet er til at skabe den viden og skaffe de resurser, der skal til, så mennesker med udviklingshæmning selv kan være med til at bestemme, hvordan deres liv kan leves og få støtte til at gennemføre det.

For tiden er det ord som effektivitet, nytteværdi og økonomisk opbremsning, der har den største gennemslagskraft i den offentlige sektor. Dertil kommer, at der ikke er afsat penge til at udvikle området i den strukturreform, som træder i kraft om halvandet år.

Det bekymrer Kirsten Nissen, formand for Socialpædagogernes Landsforbund. Hun frygter, at myndighederne lader udviklingen ligge stille, mens de venter på den 1. januar 2007, og at de derefter ikke er i stand til at prioritere mennesker med udviklingshæmning højt nok.

– Området må simpelthen ikke stagnere. Derfor appellerer jeg til medlemmerne om at fortsætte deres pædagogiske udviklingsarbejde, siger Kirsten Nissen.

1980-1985

Fra genstand til menneske

Det var en strukturreform, der banede vejen for, at udviklingshæmmede menneskers livsvilkår blev forandret til det bedre.

For manges vedkommende fra at være gemt væk og opbevaret i usle fysiske rammer til at leve som individuelle mennesker i nogenlunde tidssvarende boliger.

I 1980 blev Statens Særforsorg – Blindeforsorgen, Døveforsorgen, Tunghøreforsorgen og Åndssvageforsorgen – decentraliseret og udlagt til amter og kommuner.

Reformen var forberedt med mål for udvikling, som de nye myndigheder skulle arbejde for at nå. For Åndssvageforsorgens vedkommende var det især amterne.

Forud for reformen havde de pårørende i Landsforeningen LEV i næsten 30 år uden de store resultater kæmpet en sej kamp for at få forandringer igennem i staten.

De pårørende pressede på for at få flere og bedre pladser, mere menneskelige vilkår og eksterne tilbud som børnehaver, skoler, beskyttede værksteder og nye boformer. Ønskerne blev skrevet ind i Åndssvagebogen fra 1959. Men politikerne tøvede med at sætte penge af til at indfri lovens ord.

Samtidig arbejdede folkene fra LEV også på at ændre holdninger. Befolkningen, politikere og professionelle skulle forstå, at udviklingshæmmede mennesker ikke var farlige, og at de som medmennesker også var omfattet af efterkrigstidens menneskerettigheder og burde have samme ret som alle andre til velfærds-samfundets goder.

Socialpædagogisk ledelse

Normalisering, ligeværdighed og rettighed var kodeordene i Åndssvagebogen og i Bistandsloven som fulgte i 1976. Og de dannede det idégrundlag, som førte til udlægningen af Statens Særforsorg i 1980.

Da amtsrådenes politikere overtog opgaven med den lægeligt ledede Åndssvageforsorg, blev de chokerede over at se, hvor uværdigt og utidssvarende udviklingshæmmede mennesker levede på de gamle centralinstitutioner.

Politikerne besluttede hurtigt at gøre to ting, som satte skub i udviklingen. De brugte mange resurser på at bygge nye og bedre fysiske rammer, og de satte sig på socialpædagoger til at lede institutionerne og til at arbejde med beboerne.

Med de nye aktører skete et handicap-politisk kvantespring, og det var især pædagogernes menneskesyn og engagement, der trak udviklingen fremad i rivende fart.

dringer. De har også set kritisk på egen praksis og udviklet nye arbejdsmetoder.

Amterne satte sig meget forskelligt. Nogle byggede både de eksisterende institutioner om og byggede nyt. Andre amter skrottede fuldstændigt idéen om store institutioner og oprettede miniinstitutioner til alle beboere midt iblandt de øvrige borgere i forskellige lokalsamfund.

Nu skulle der normaliseres og integreres – fysisk, socialt og samfundsmæssigt. Men det skete ikke uden fodfejl.

I første omgang prøvede både myndigheder, pædagoger og pårørende at indpasse og tilrette udviklingshæmmede mennesker til resten af samfundet. De



Opgaven var at støtte beboerne i at komme fra en lukket til en åben tilværelse. Socialpædagogerne så på det enkelte menneske, på resurser og behov og på rettigheder. De smøgede ærmerne op og gik i gang med at skabe menneskelige rammer for et bedre liv.

Lige siden har pædagoger sammen med pårørende været beboernes advokater og systemets dårlige samvittighed. De har peget på fejl og mangler og løbende fået politikerne med til flere foran-

skulle normaliseres til en hverdag med goder og pligter som alle andre. I hjem med farvefjernsyn, 3-2-1 sofasæt og masser af træning i Almindelig Daglig Levevis som personlige hygiejne, indkøb, madlavning, rengøring, arbejde og fritid.

Pædagogerne mente, at der skulle andet og mere til, og gik i gang med projekter, der skulle skabe bedre livskvalitet.

Omvæltningernes tid

1980 – 1985



Lisbet Møller

Uddannet i 1967 fra Åndssvageforsorgens Personlehøjskole med elevtid på Lillemosegård.

Arbejdede i daginstitution.

Ansæt på værksted i Svaneparken.

Omsorgsinstruktør samme sted.

Viceforstander på Svaneparken 1980.

Udviklingskonsulent i Frederiksborg Amt 1987.

Blev i 1998 leder af Linien, en telefonrådgivning for psykisk syge, hvor hun stadig arbejder.

Mennesket kom i centrum. Beboerne fik identitet og de ansatte uddannelse og ansvar

Det var lige på og hårdt med drastiske forandringer, da tre pædagoger overtog ledelsen på Svaneparken i Frederiksborg Amt.

– Vi nedlagde de lukkede afdelinger og samlede alle fikseringsmidlerne sammen: Bælter, fodremme, håndremme og muffetrøjer, fortæller Lisbet Møller, viceforstander ved overgangen i 1980, nu leder af Linien, en telefonrådgivning for psykisk syge.

Den pædagogiske ledelse ville gøre op med det menneskesyn, der tillod, at udviklingshæmmede levede under uværdige og undertrykkende forhold: De boede på sovesale, blev badet på samlebånd, sad på åbne toiletter i flok, gik i institutionstøj størrelse stor, mellem eller lille, blev behandlet med medicin og magt og levede en hverdag dikteret af de ansattes dårlige normeringer.

Rigtig mange medarbejdere var rasende

over at miste magtmidlerne, husker Lisbet Møller. – Og i bakspejlet kan jeg godt se, at det var virkelig barskt for dem. På de fleste afdelinger var der kun 1-2 uddannede. Resten var ufaglærte og havde længe arbejdet efter ordrer som de nederste i et lægeligt hierarki. De havde ingen redskaber til at arbejde selvstændigt og pædagogisk med beboerne.

Målet var at sætte det enkelte menneske i centrum og give ham eller hende et liv så tæt som muligt på de livsvilkår, som andre borgere i landet havde.

Midlerne var pædagogiske – godt suppleret af økonomiske resurser fra amtet til at ændre boforholdene.

– Den tidligere leder, overlægen, udtalte, at det ville koste menneskeliv at overlade ledelsen til pædagoger, fortæller Lisbet Møller.

Chokerede politikere

– Vi gjorde to ting meget hurtigt, siger Lisbet Møller.

– Vi arrangerede en masse pædagogiske

kurser for medhjælperne og gik straks i gang med pædagogiske tiltag. Blandt andet også overfor den megen vold, der var – beboerne imellem og beboere og ansatte imellem. Og vi decentraliserede.

De 32 afdelinger på Svaneparken blev delt op i fem bogrupper. De valgte hver en formand blandt afdelingslederne, som indgik i ledelsen sammen med forstander og to viceforstandere. På den måde fik alle adgang til al viden bortset fra personlige oplysninger om personalet. Hver boggruppe fik sit eget budget og en sekretær til at hjælpe sig med det.

– De tog ansvaret på sig med entusiasme, siger Lisbet Møller.

Men den tidligere inspektør, som kom fra forsvaret, skrev rasende breve til amtsrådet om det fuldstændigt vanvittige i at overlade budgettet til det pædagogiske personale. De ville allerede de første dage af måneden formøble pengene på store bøffer og rødvin, mente han.

ISS blev fyret fra rengøringen, som foregik som var det på en fabrik. – Nedværdigende over for beboerne, forklarer Lisbet Møller. – Rengøringsassistenterne kunne finde på at vaske gulv, mens beboerne sad og spiste.

I stedet blev der ansat rengøringspersonale, der kendte afdelingernes rytme og også beboerne.

– Politikerne i amtsrådet, der havde borgerligt flertal, var delte over det, vi foretog os, fortæller Lisbet Møller.

– Men der skete det, at pengene, vi havde lagt ud til bogrupperne blev brugt rigtigt. Til de ting, som beboere og ansatte havde brug for. Vi nedlagde centraldepotet og beboerne fik deres eget tøj, som passede dem.

Ikke flere episoder som den komiske med afdelingslederen, som kom frustreret og sagde: „Nu har jeg være ovre i depotet for at hente 20 par herreunderbukser, og de havde kun 5 flyverdragter i størrelse 4 år tilbage“.

Trods politikernes skepsis i starten, blev amtsrådet en god allieret i forandringerne.

– De blev dybt chokerede, da de kom ud og så institutionen. De var slet ikke klar over, at der var mennesker, der levede så usselt.

Amtsrådet støttede pædagogerne i at forfølge den tidligere forsorgschef N.E. Bank Mikkelsens tanker om et liv så nær det normale som muligt. – De bedste pædagogiske tanker i den tid, mener Lisbet Møller.

Arbejdsnedlæggelse

Så nedlagde medhjælperne arbejdet i 1980 og 81. De ville ikke bære ansvaret uden uddannelse. Pædagogerne gik med i strejken, og tjenestemændene gik på ferie. Folk fra amtets forvaltning blev sat ind, og fuldmægtige med flere fik hænderne fulde.

– Der var nattemøder på amtsgården. Politikerne var på spanden. Og det resultere-

de i en kraftig opnormering og mange penge i form af ombygninger, fortæller Lisbet Møller. Afdelingerne blev indrettet med eneværelser.

– Vi ville give hver enkelt beboer egen identitet, se på hans eller hendes resurser og på, hvad den enkelte havde behov for, beskriver Lisbet Møller. – LEV var en god medspiller i det forløb.

Der skete også noget andet vigtigt, da overlægen blev fritaget for ledelsesansvar. Medicinforbruget faldt drastisk, og synet på de udviklingshæmmede flyttede sig fra syg til rask.

Den første tid så også mange pædagogiske udviklingsprojekter, hvor det mest

– Det var både nogle tunge og fantastiske år, hvor der næsten ikke var noget, der hed privatliv. På den ene side var det gamle personale svære at danse med, men på den anden side satte de sig selv ind med en utrolig optimisme.

Lisbeth Møller om tiden på Svaneparken

epokegørende nok var Det Ka' Nytte, som SL med støtte fra ildsjæle udefra satte i gang i 1986.

– Jeg blev indkaldt til møde på et værts- hus med daværende pædagogisk konsulent i Storstrøms Amt Poul Erik Larsen og SL's uddannelsessekretær Jørn Foss, som begge gennem tiden har gjort utroligt meget for at kvalificere arbejdet med udviklingshæmmede, siger Lisbet Møller.

– Nå, men de sagde til mig: „Du kan nok se, at de her mennesker har de samme resurser som os andre. Det gælder bare om at finde dem“.

Efter et par timers møde kunne Lisbet Møller 'godt se'. Så i et samarbejde mellem Svaneparken, SL og Frederiksborg amt kom det første Det Ka' Nytte projekt på bene.

– Frederiksborg amt var helt fantastisk og sammen søgte vi SUM-midler, Socialministeriets UdviklingsMidler. Vi fik næsten en halv mio. kr.

Der blev lavet 6-7 film om de forskellige udviklingsprojekter med enkeltpersoner og klip fra et par stykker blev vist på tv.

Enkeltmands-projekt

Et af de svære projekter var med Torben,

som skulle flytte fra en anden central-institution til Svaneparken. Han havde fået fjernet frontallapperne som 7-årig for at dæmpe hans voldelige optræden.

Torben boede på et værelse, hvor maden blev stukket ind til ham. Når han skulle fra et sted til et andet, fik han en gjorde om maven med lange snore, som to plejere holdt fast i. Hvis Torben kom for tæt på den ene, trak den anden i sin snor.

På Svaneparken havde de indrettet et lille hus til ham alene – med polstrede vægge og specialglas fra Ungarn i vinduet, så han ikke kunne slå dem i stykker og skade sig selv. 13 medarbejdere var ansat til at tage sig af ham.

– Torben måtte overhovedet ikke opleve noget negativt. Medarbejderne måtte ikke skælde ud eller fastholde, og de havde dispensation til at forlade huset, hvis de følte sig truet, fortæller Lisbet Møller.

– Vi mente han var så hjerneskadet, at vi ikke kunne nå ham følelsesmæssigt. Så det blev i starten en form for adfærdsterapi, hvor vi belønnede med kaffe eller skrå, når han gjorde noget, der ikke var uhensigtsmæssigt.

Politikerne mente, at det var vældig mange resurser at bruge på én person. De blev inviteret på Svaneparken for at høre om projektet, og så en film af mandens hverdag.

– Og nu skal vi over at besøge ham, inviterede Lisbet Møller. Politikerne fik pludselig vældigt travlt med andre aftaler. Projektet beholdt sin normering.

I dag bor Torben i et bofællesskab med 12 andre beboere.

Personalepleje

– Vi var vildt optaget af etik og retssikkerhed og lavede kurser, hvor vi gennemgik bekendtgørelsen om magt og tvang, siger Lisbet Møller.

En af hendes vigtige opgaver var at tale med personalet og sørge for, at de blev i stand til at udføre pædagogisk arbejde.

– For mange var det en stor mundfuld, og jeg kunne godt forstå, de havde det svært. Nogle prøvede også et stykke tid at fastholde de privilegier, de havde i forhold til beboerne, fortæller hun.

– Det var både nogle tunge og fantastiske år, hvor der næsten ikke var noget, der hed privatliv. På den ene side var det gamle personale svære at danse med, men på den anden side satte de sig selv ind med den utrolig optimisme, fortæller hun.

– Det vi ville, begyndte at ske. Beboeren kom i centrum og fik indflydelse på sit eget liv.

25 år

– Det har svækket uddannelsen, at den ikke længere er solidt baseret i professionen, og at kun de færreste seminarielærere kender til den differentiering og specialisering, der er sket inden for det socialpædagogiske område i løbet af de sidste ti år.

Mogens Seider, næstformand i SL

Inspirerede til udvikling

SL og PLS mener, at undervisningsministeren bør fejre de 25 års udvikling med at gøre praktikken SU-berettiget

Fakta

1974 bliver børneforsorgsuddannelsen og omsorgspædagoguddannelsen slået sammen til Uddannelsen til Børneforsorgs- og omsorgspædagog og udvidet fra 2 til 3 år. Senere omdøbes uddannelsen til Socialpædagoguddannelsen. 1980 bliver Socialpædagoguddannelsen overført fra Socialministeriet til Undervisningsministeriet samtidig med udlægning af særforsorgen. 1992 bliver Socialpædagoguddannelsen slået sammen med Børnehavepædagoguddannelsen og Fritidspædagoguddannelsen under navnet Pædagoguddannelsen. Uddannelsen bliver udvidet til 3 1/2 år og klassificeres som mellemlang videregående uddannelse. 2001 bliver Pædagoguddannelsen til en professionsbacheloruddannelse. 2002 etableres Pædagogisk Diplomuddannelse (PD) i Socialpædagogik. Diplomuddannelsen udbydes fra Centre for Videregående Uddannelser, CVU. 2005 etableres Masteruddannelse (MA) i Socialpædagogik på Danmarks Pædagogiske Universitet, DPU. Denne masteruddannelse har størst søgning i 2005/06.

I lægefaglige kredse var man meget bekymret for, om amterne kunne magte den store opgave, de fik udlagt fra staten.

Det kunne de. Endda så godt, at Danmark på mange områder er blevet et foregangsland for, hvordan man støtter og udvikler mennesker med funktionshæmning.

For amterne insisterede lige fra starten på at ændre ledelsen og forandre personale-sammensætningen på arbejdspladserne.

Frem til udlægningen var åndssvageanstalterne ledet ud fra et medicinsk perspektiv med læger og sygeplejersker i spidsen og med plejere, omsorgspædagoger og mange ikke-uddannede og løst ansatte i den daglige kontakt med beboerne.

I 1980 lagde amterne hele opgaven – både ledelsen og den daglige kontakt – i hænderne på pædagogerne, som er uddannet til at finde resurser, indgå relationer og sætte aktiviteter i gang.

– Det gjorde forskellen, konstaterer Mogens Seider, næstformand i Socialpædagogernes Landsforbund, og understreger.

– Hele udviklingen inden for området i de sidste 25 år viser, at uddannelse er midlet til at ændre en given kultur og fastgroede vaner.

– Uddannelse er helt centralt i Det Ka' Nytte-projekterne. Det samme gælder Minibo Fyns udviklingsprojekter og de mange andre små og større projekter, som medarbejdere har gennemført sammen med beboere, beskriver han.

Derfor er det en stadig kilde til undren og irritation blandt pædagoger og i SL, at de ansvarlige politikere ikke sørger for, at nye love på det sociale område følges op af systematisk efter- og videreuddannelse.

– Den nyeste revision af de sociale love i



1998, Serviceloven, indeholder så mange fundamentale ændringer, at det burde have udløst en omfattende reform af pædagoguddannelsen og en lige så omfattende efter- og videreuddannelse af socialpædagoger, mener Mogens Seider.

Stor uddannelse med lav prioritet

Uddannelsen har altid skullet kæmpe for sin sag, fordi den har været og stadig er lavt prioriteret fra statens side. Det fremgår klart af uddannelsens historie:

I forbindelse med socialreformen i 1970'erne blev der også nedsat en Socialuddannelseskommission. Den foreslog i 1973 en fælles 3-årig socialpædagogisk uddannelse. Men uddannelsesdelen af reformen blev aldrig behandlet i Folketinget, fordi der var problemer med at skaffe mid-

ler til praktikanterne.

Dengang havde børne- og ungeområdet og åndssvageforsøgsområdet hver deres uddannelse. De blev lagt sammen i 1974 til børneforsøgs- og omsorgspædagoguddannelsen – i daglig tale socialpædagoguddannelsen, som blev det officielle navn i 1983.

Sammenkoblingen af de to uddannelser skyldtes initiativ fra H. C. Rasmussen, daværende rektor for Jægerspris Socialpædagogiske Seminarium. Dermed var han med til at lægge grunden for, at socialpædagogikken i Danmark – til forskel fra alle andre lande – også dækker voksenområdet.

Det har været en af de afgørende forudsætninger for, at socialpædagoger er blevet ansat på området, som igen har betydet, at vilkårene for mennesker med funktionshæmning er blevet udviklet og forbedret.

Da de tre pædagogiske uddannelser, soci-

alpædagoguddannelsen, børnehavepædagoguddannelsen og fritidspædagoguddannelsen blev lagt sammen til pædagoguddannelsen i 1992, var det primære formål at frigøre 50 mio. kroner, som daværende undervisningsminister Bertel Haarder skulle spare.

– Men takket være en ihærdig indsats fra SL og BUPL-forbundet for pædagoger og klubfolk lykkedes det dog at få en ganske fornuftig uddannelse ud af det, siger Mogens Seider.

I SL var man især bekymret for, om det socialpædagogiske område ville blive kvalt, og man arbejdede hårdt for, at det ikke skete.

Behovet for pædagoger steg støt i takt med, at samfundet forandrede sig. Amterne udvidede rammerne og forbedrede vilkårene for udviklingshæmmede menne-





sker, og kommunerne byggede flere daginstitutioner.

Op gennem 1990'erne voksede antallet af ansøgere til den nye pædagoguddannelse næsten eksplosivt, og uddannelsen har nu i mange år været den største i Danmark.

Der er mange uddannelsessøgende, der med formand for Pædagogstuderende Landssammenslutning Helle Bjerregaards ord „ønsker at uddanne sig til at arbejde med mennesker i alle aldre og livssituationer og gøre en forskel i deres liv“.

Tilbageslag

– Men pædagoguddannelsens succes blev også dens akilleshæl, mener Mogens Seider.

Pædagogseminarierne skulle ansætte en del nye lærere, og det blev i mange tilfælde nyuddannede akademikere, som ikke havde kendskab til praksisfeltet.

– Det har svækket uddannelsen, at den ikke længere er solidt baseret i professionen, og at kun de færreste seminarielærere kender til den differentiering og specialisering, der er sket inden for det socialpædagogiske område i løbet af de sidste ti

år, mener Mogens Seider.

– Når grunduddannelsen ikke kan følge med udviklingen på arbejdsområdet, mangler vi den inspiration til nye tanker og projekter, som vi tidligere har fået derfra.

– Arbejdspladserne skal dog også blive bedre til at tage ansvar for de studerendes uddannelse og til at introducere nyuddannede til arbejdet, fremhæver han.

Helle Bjerregaard, formand for PLS, fortæller, at mange studerende undervejs i uddannelsen ændrer syn og ønsker for deres kommende arbejdsplads. Når de lærer nyt, når de er i praktik, og når de læser fagforbundenes fagblade, *Socialpædagogen* og *Børn og Unge*.

– Vi møder en verden, der er enormt inspirerende, beskriver hun.

Generelt er praktikpladser hos udviklingshæmmede voksne nogle af de sværeste at få besat, fordi de studerende opfatter arbejdet som meget plejetungt og uden de store pædagogiske udfordringer.

– Men de, der kommer tilbage fra praktikken dér, beretter, at det er fantastisk livsbekræftende, og at man lærer masser af pædagogik, fortæller hun.

De studerende er på linje med Socialpædagogernes Landsforbund, når de ønsker, at deres kommende kolleger giver dem solid støtte i uddannelsen, mens de er i praktik.

– Også fagforeningen i form af tillidsrepræsentanter spiller en vigtig rolle, understreger Helle Bjerregaard.

– TR kan bakke op og give værdifulde informationer om alt fra arbejdspladskultur til, hvordan man griber kriser an.

Mogens Seider og Helle Bjerregaard er enige om, at undervisningsministeren meget passende kunne fejre de 25 års udvikling ved at betale lidt tilbage og sørge for, at praktikken i den annoncerede reform af pædagoguddannelsen i 2005 bliver SU-finansieret.

Det fjerner risikoen for, at studerende bliver brugt som billig arbejdskraft, og skaber mulighed for praktik på mange flere socialpædagogiske arbejdspladser.

– På den måde kan politikerne markere, at de tager pædagogers arbejde alvorligt, og sikre, at en fornyelse af uddannelsen bliver andet og mere end en papirreform, mener Mogens Seider.

1986-1997

Fokus på livskvalitet

I 1985 og årene frem var der grøde i de pædagogiske projekter.

Mennesker med udviklingshæmning skulle have større livskvalitet, og det harmonerede ikke med, at de hver dag var på hårdt arbejde for at leve op til samfundets normer.

Lovgivning og økonomi fulgte med de pædagogiske tanker og understøttede de nye initiativer. Især Socialministeriets Udviklingsmidler, SUM-midlerne, fra 1988 var med til at finansiere udviklingsprojekter og aktionsforskning. Også i amtsrådene nød socialpædagogers idéer og socialpolitiske udspil stor respekt og fik politisk opbakning.

Da institutionslignende rammer aldrig har været Landsforeningen LEV's kop te, greb de pårørende hurtigt muligheden for at fremme og finansiere nye, kommunale boformer – § 68 bofællesskaber – som blev skrevet ind i Bistandsloven i 1985. Boformerne var målrettet til de bedst fungerende. Beboerne blev ligestillede førtidspensionister og fik i princippet medbestemmelse og rådighed over deres egen økonomi.

Adskillige Det Ka' Nytte projekter, som fokuserede på kommunikation med og udvikling for mennesker uden talesprog, blev sat i gang på institutioner over hele landet, ligesom mange medarbejdere blev uddannet i de særlige pædagogiske metoder til at arbejde med mennesker med multiple funktionshæmninger. Metoder, som socialpædagoger stadig udvikler og arbejder med.

Fra midten af 80'erne blev også de første seksualvejledere uddannet, og der blev lavet forsøg med medindflydelse – brugerråd.

Livskvalitet, retssikkerhed og brugerindflydelse, var den periodes kodeord.

På baggrund af den kritik, der var, og de selv havde af normaliseringsbegrebet, prøvede pædagoger og andre fagfolk at formulere et livskvalitetsbegreb. Men de fandt frem til, at sådan et begreb ikke kan defineres. Livskvalitet er ikke noget, man kan give andre. Derimod kan pædagoger tilvejebringe betingelser, så det enkelte menneske kan skabe sin egen livskvalitet.

Et stort udviklingsprojekt om liv & kvalitet i omsorg og pædagogik, som blandt andet blev støttet af SUM-midler, satte

fokus på dialogen mellem pædagoger og mennesker med udviklingshæmning. Det blev gennemført som en form for aktionsforskning om kommunikation og samvær, hvor kernen var, at pædagogen spurgte det enkelte menneske, hvad han ville med sit liv.

Ti forskellige bomiljøer var med til at diskutere, foreslå og afprøve metoder til at få en dialog i gang. Projektet fandt blandt andet frem til, at anerkendelse og selvværd, at være i sociale relationer og at have medindflydelse er væsentligt for, at et menneske kan skabe sin egen livskvalitet.

Både pårørende og pædagoger var bekymrede over den isolation og ensomhed, som flere udflyttede mennesker oplevede. Beboerne blev ikke integreret i deres lokalsamfund, og politikerne havde forsømt at oprette de væresteder, arbejdspladser og sociale miljøer, der burde følge med en udflytning.

Tanker om at styrke kulturen og samværet mellem udviklingshæmmede

mennesker groede – og det gjorde antallet af særligt målrettede musikfestivals, teaterforestillinger, sportskampe og mange andre kultur- og fritidsaktiviteter også.

Debatten om etik og retssikkerhed blev stadig stærkere. Selvom decentraliseringen af opgaver i arbejdet med mennesker fortsatte – nu fra amternes forvaltning til institutionerne – var rammerne for institutionernes drift og personalegruppens vagtplaner stadig styrende for beboernes liv. Og i de institutionelle rammer var det fortsat pædagogernes værdier og normer, der bestemte, hvad der var godt for Peter og Hanne.

I 1995 fik mennesker med udviklingshæmning, der boede i amtsligt regi, også rådighed over egen økonomi, deres pension. Når husleje, el og varme var betalt, var det i princippet valgfrit, hvad beboeren ville bruge resten af pengene til. Men i praksis var det i høj grad stadig pædagogerne, der bestemte over og styrede økonomien.



Projekternes tid

1986 – 1997

Det seje træk, den lange begejstring og kommunikation med stort K

Efter de store omvæltninger de første fem-seks år efter særforsorgens udlægning, skulle de ansatte finde en ny arbejdsrytme. Den pædagogiske ledelse var på plads. De fysiske rammer betragteligt forbedret og menneskesynet fokuserede på, at den enkelte skulle have et godt liv, der lignede alle andres.

Som nyuddannet fritidspædagog blev Annette Crillesen ansat på Svaneparken i en afdeling med multihandicappede.

– Det var et meget travlt og fysisk arbejde, fortæller hun, som i dag er leder på Vega, et bosted i Nordsjælland for voksne mennesker med autisme.

– Pleje, spise, klæde på og af. Det foregik stadig lidt på samlebåndsmåner, og pauserne så man frem til.

De ansatte var frustrerede over, at de hele tiden var nødt til at lade nogle beboere vente.

– Når den første beboer var vasket, klar og klædt på, måtte hun pænt sidde dér i sin kørestol, mens vi „ordnede“ de fire-seks andre beboere, vi skulle nå, beskriver Annette Crillesen.

– Etik var der i begyndelsen ikke meget af. Vi talte glad og gerne hen over hovederne på beboerne, som om de ikke forstod, hvad vi sagde, fortæller hun.

– Men efterhånden undlod vi at have flere beboere på badeværelset ad gangen. Fokus var ok, når vi soignerede. Så talte vi med beboerne en til en, siger hun.

Men hvad skulle de egentlig stille op med de beboere, der ikke var på daghjem eller så heldige at gå til en slags kørestolsgymnastik. Ud over den klassiske: At gå en tur?

– Når vi skulle være rigtig pædagogiske, tog vi en beboer med over at hente madvogn, vasketøj eller på lageret, hvor vi stab-

lede bleer op på kørestolen. På den måde var beboerne med i hverdagen, mente vi.

Vandt en lodtrækning

Det var på det tidspunkt, Svaneparken havde fokus på Det Ka' Nytte projekterne, og der blev lagt stort an med en 2 1/2-årig uddannelse. Annette vandt lodtrækningen blandt personalet på sin afdeling og begyndte i efteråret 1988.

– Dér stod Poul Erik Larsen, pædagogisk konsulent i Storstrøms amt, og sagde, at alle er født til at gennemleve en normal udvikling. Åndssvage var ikke kun åndssvage. De kunne udvikle sig, fortæller Annette Crillesen.

– Det rykkede at være af sted én til én – på beboerens præmisser og på et fagligt højt niveau med feed back. Vi stillede meget store krav om at være på og være nærværende. Beboerne syntes, det var pragtfuldt at komme i hænder og blive holdt af.

Annette Crillesen om opholdet på en sommerskole

– Vi var i vildt oprør. Det var dog det værste, vi havde hørt. Tre dage senere begyndte vi at ændre syn. Da jeg vendte hjem fra kursus og præsenterede et projekt for mine kolleger, mødte jeg både massiv modstand og åben interesse.

Projektet skulle give de svageste fungeren-

de brugere status og et bedre liv. Medarbejderne skulle beskrive beboernes problemer for at kunne kompensere for dem. Kommunikation var helt centralt.

I starten var det svært for Annette Crillesen at sælge varen, og det tog masser af tid at lave kasser med piktogrammer og konkreter, så man kunne fortælle beboeren, hvad der skulle ske. Vi skal have kaffe om lidt – vise kaffetegn, pege på piktogram og give ham en kaffekop i hånden.

– Det var et utroligt langt og sejt træk. Mange ansatte var uuddannede, og værnet mod at lære nyt var enorm. De vidste, hvad de var gode til, og sådan ville de gerne fortsætte, beskriver hun.

Anette Crillesen var med til at lave Det Ka' Nytte filmen om Eigil. Igen var medarbejderne delte. Nogle protesterede over, at én beboer, Eigil, fik masser af opmærksomhed, mens de øvrige blev snydt. Andre kunne godt se, at det ville „smitte af“, og man lidt efter lidt kom til at bruge samme tilgang til alle. Mens de ansatte arbejdede intensivt med Eigil, lærte de andre beboere sig indirekte tegn-til-tale.

– Vi blev virkelig lykkelige, når en beboer forsøgte at lave tegn selv, fortæller Annette Crillesen.

Begejstring over de små skridt

Kommunikation blev et stort tema, og pædagogerne inspirerede hinanden via samarbejde med andre Det Ka' Nytte projekter på tværs af landet og læste om andres praksis i *Socialpædagog*.

Efter det lange seje træk kom begejstringen over, at det nytter. At udviklingshæmmede kan udvikle sig – med små bitte skridt.

– Vi havde en ung mand, Kim, som var fuldstændig apatisk. Han havde valgt verden fra. Men vi blev ved med at arbejde med ham og også stille krav. „Du skal køre



Annette Crillesen

Uddannet fra Danmarks Fritidshjemsseminarium i 1987

Umiddelbart efter ansat på Svaneparken

Ansats på Kronborghus i 1991

Leder af Vega, bo- og beskæftigelsestilbud for voksne med autisme. Bofællesskab i Helsingør med 10 selvstændige lejligheder og tilhørende fælles opholdsrum. Ejes og drives af Arbejdernes Fællesorganisations Bygge- og aktieselskab.

Uddannet Det Ka' Nytte instruktør

Uddannet seksualvejleder

Har skabt Hjertespillet „Takt og tone, mand og kone“, som beskyttede værksteder fremstiller.

I inspirationsgruppen til Det Ka' Nytte bogen „Det handler om livskvalitet – Kommunikation og samspil mellem mennesker“.

det her vasketøj ned“, sagde jeg til ham en dag. Ikke en særligt spændende aktivitet, men det var ham og mig sammen. Han satte sig på gulvet og virrede med hovedet, og vi blev så glade over, at han reagerede, siger hun.

– Kim blev villig til at være med, når vi gennemgik tingene med ham, før vi smed ham ud i dem.

I begyndelsen af 90'erne flyttede Annette Crillesen arbejdsplads til Kronborghus, Helsingør, hvor beboerne var bedre fungerende både fysisk og kognitivt.

– Hold da op, hvor vi kommunikerede. Der var en lang periode, hvor vi producerede masser af kommunikationsmateriale – men uden at målrette det til den enkelte bruger. Vi hyrede den ene langtidslidende efter den anden, og vi fik skuffer smækfyldt med piktogrammer, tegn til tale og bliss. Når den langtidslidende var færdig ef-

ter et halvt år, var vi blevet en hel del klogere og fik produceret nyt.

De var også flittige til at bruge beboertavler med overblik over dagens og ugens aktiviteter, og hvem der var på arbejde. Beboerne rykkede rundt på billederne alt efter, hvem de syntes skulle komme.

– Når vi havde lavet en aktivitet, satte vi os til at tegne, hvad der var sket. Vi var meget loyale overfor at kommunikere, men glemte vist nogle gange at lægge mærke til om beboerne forstod, mener hun.

Det var år for fuld skrue drevet af begejstring for at forandre og at se, at det virkede. Ikke fra dag ét, men i en proces.

Sommerskole med nærvær

Pædagoger har undervejs lavet meget gratis udviklingsarbejde. Mange ideer til projekter opstod på fyraftensmøder, hvor man

vendte ugen og diskuterede forskellige emner. Blandt andet sommerskolerne, som Annette Crillesen lagde en masse fritid i.

– De opstod på den måde, at vi tænkte over, hvad beboerne ville synes var sjovt og dejligt på en ferie, fortæller hun.

Sommerskolen var en uges aktiv ferie for beboeren og en uges kursus i nærvær for personalet. Beboeren og medarbejderen var sammen hele tiden i fem dage om emner som musik og massage eller kano og friluftsliv.

Medarbejderen blev undervist i teori med praktiske øvelser sammen med beboeren – for eksempel social motorik, signal-aflæsning, massage. Når beboeren hvilede sig, blev medarbejderens indsats evalueret, og hun fik også decideret supervision.

– Det rykkede at være af sted én til én – på beboerens præmisser og på et fagligt højt niveau med feedback. Vi stillede meget store krav om at være på og være nærværende. Beboerne syntes, det var pragtfuldt at komme i hænder og blive holdt af. Og de to sommerskolekursister kom tættere på hinanden rent menneskeligt, fremhæver Annette Crillesen.

Hun mener, at de mange udviklingsprojekter har gjort pædagoger bevidste om, at man ikke skal trække sine egne eller samfundets normer ned over hovedet på folk, og at man skal finde en forståelse for hvert enkelt menneske, hendes integritet og vinkel på livet.

– Det arbejde, der blev gjort i den periode er kraftigt medvirkende til, at Serviceloven ser ud som den gør.



Førte an og bakkede op

Fakta:

Socialpædagogernes Landsforbund blev dannet i forbindelse med særforsorgens udlægning i 1980.

Fire organisationer slog sig sammen efter den måde, arbejdsgiverne indrettede sig på: ÅP (Åndssvageforsorgens Personaleorganisation), DSL (Danske Socialpædagogers Landsforbund) FMS (Foreningen af Medarbejdere i Særforsorgen) og TFSHV, (Tjenestemand- og Funktionærforeningen ved Samfundet og Hjemmet for Vanføre). En fusion, der blev en succes.

SL har spillet en stor rolle i udviklingen – både fagligt, pædagogisk og socialpolitisk

Socialpædagogernes Landsforbund er først og fremmest til for at skaffe medlemmerne bedre løn- og ansættelsesvilkår. Det er også formålet, når SL går foran eller understøtter medlemmerne i faglige, pædagogiske og socialpolitiske diskussioner.

Op til 1980 og derefter samarbejdede først Åndssvageforsorgens Personaleorganisation, ÅP, og derefter Socialpædagogernes Landsforbunds amtskredse med amtsrådene om § 7-planerne. De præciserede, hvordan området skulle udvikles efter udlægningen til amterne.

– Vi var aktive og fik direkte indflydelse på, at udflytning af beboere og overflytning af personale foregik ordentligt, fortæller Kirsten Nissen, formand for SL.

Næste store skridt var, at SL fik ens løn-

ninger igennem ved OK-forhandlingerne i 1981. Et stort løft for ansatte fra den tidligere særforsorg, og en stabil faktor, at fagforbundet havde et fælles udgangspunkt for basispersonalet.

Nogenlunde samtidig arbejdede forbundet bevidst på at forbedre normeringer på centralinstitutionerne. SL udviklede en normeringsnøgle, der skaffede mange flere ansatte på arbejdspladserne. Det var både med til at forbedre beboernes levevilkår og medarbejdernes arbejdsvilkår.

Amterne arbejdede forskelligt, men i 1982 kom en stor arbejdsmiljørapport for området.

– Det fysiske arbejdsmiljø så frygteligt ud med masser af tunge løft, siger Kirsten Nissen.

– Vi tog systematisk fat på at forbedre det. Også amtsrådene tog problemerne alvorligt og puttede mange penge i arbejdsmiljøet.

– I dag er det naturligt med hjælpemidler

og hensigtsmæssig indretning af arbejdspladsen, fremhæver Kirsten Nissen.

Derefter tog SL fat på det psykiske arbejdsmiljø. Der var temmelig meget vold også inden for børn og ungeområdet.

- Vi arbejdede med holdningsændringer, at vold ikke var en privat sag, og at vold skulle anmeldes. Samtidig udviklede vi nye, pædagogiske metoder for at mindske volden blandt andet i arbejdet med „Vold som udtryksform“. Det gav et vældigt løft både for beboere og medarbejdere, mener hun.

Engagement og samarbejde

SL brugte rigtigt mange kræfter til systematisk at uddanne tillids- (TR) og sikkerhedsrepræsentanter (SR) og oprette SL-klubber på arbejdspladserne, og uddannelse af tillidsrepræsentanter er fortsat en højt prioriteret opgave.

- Socialpolitisk er der foregået rigtigt mange ting, fortæller Kirsten Nissen. - Det Ka' Nytte projekter blev skabt i en SL-ramme og forbundet har støttet mange andre forskellige initiativer - inklusive solidaritetsarbejde i forhold til børn, unge og voksne i andre lande.

- Vi er særligt og dybt engageret i socialpolitikken og søger indflydelse lokalt og centralt. På begge niveauer arbejder vi tæt sammen med politikere, brugerorganisationer og senest har vi dannet den socialfaglige branche i Det Kommunale Kartel, uddyber hun.

SL's politikker tager udgangspunkt i solidaritet med samfundets mest udsatte borgere. De retter sig mod at forbedre livsvilkårene for mennesker med behov for særlig støtte og at sikre, at de har reelle muligheder for at realisere deres rettigheder og pligter.

Senest er vedtaget et etisk værdigrundlag.

- Socialpædagogisk arbejde er meget dilemmafyldt med daglige spørgsmål om, hvad der er rigtigt og forkert i de enkelte situationer. Det etiske værdigrundlag kan støtte dem i arbejdet, mener Kirsten Nissen.

I løbet af de 25 år har SL også udbudt pædagogiske kurser og egentlig efteruddannelse, hvor folk kunne få ny inspiration - men det marked har ændret sig. Til gengæld bidrager SL med nye koncepter for de forskellige faglige områder til seminarierne.

Dertil kommer diplom-, kandidat- og senest masteruddannelse for socialpædagoger.

- SL's medlemmer er nogle af dem, der efteruddanner sig mest, og det er prisværdigt, at de gerne vil dygtiggøre sig, understreger hun.

- De unge er typisk vokset op hos deres forældre og er veluddannede igennem specielle dag- og skoletilbud. De drømmer om en plads på det almindelige arbejdsmarked og forventer at få en faglig uddannelse og kompetencer, som de kan bruge i deres voksenliv.

Henning Jahn

En hverdag i to miljøer

Fokus for beskæftigelse er flyttet fra fabriksagtig produktion til aktiviteter, samvær og udvikling af elever

I de helt gamle dage blev alle arbejdsføre mænd og kvinder sat til at arbejde i og uden for de store anstalter for åndssvage. Dels for at holde dem beskæftigede, dels for at nedbringe udgifterne til driften.

De mest handicappede beboere var overladt til en ubeskæftiget hverdag i en stor stue med en plejer, der holdt øje fra sit hjørnesæde.

Beskyttet beskæftigelse for de bedst fungerende blev oprettet i 60'erne og 70'erne og fortsatte med udlægningen ind i 80'erne. Brugere skulle oplæres til en plads i den danske industri. Enkelte kom ud på arbejdsmarkedet - ikke på fabrikker, men hos lokale handlende. Der var dog ikke normering til at støtte dem, og de vendte tilbage til værkstederne.

Med den store arbejdsløshed i 80'erne opgav man helt tanken om at få brugere ud på det almindelige arbejdsmarked. De beskyttede værksteder blev små fabrikker, underleverandører til mange typer virksomheder, norme-

ret med fagligt uddannede værkstedsassistenter. Som nogle gange selv knoklede med produktionen op til afleveringsfrist, mens de udviklingshæmmede så på.

Produktion eller pylrerøvspædagogik

- Landsforeningen LEV var meget aktiv og pressede i på for at få gennemført normaliseringen sådan, at udviklingshæmmede ligesom alle andre fik ret til en hverdag i to miljøer, beretter Henning Jahn, leder af VASAC 3, Vestsjællands Amts Sociale Arbejdsmarkedscenter i Slagelse.

Daghjem og dagcentre blev oprettet i tilknytning til de beskyttede værksteder.

- Med dem kom pædagogernes indmarch, beskriver Henning Jahn.

- De bragte begreber som brugerinddragelse, mulighed for at vælge og individuelle tilbud med sig.

Trods de skarpe modsætninger mellem pædagogernes og de fagligt uddannede lederes og assistenters holdninger, flyttede grænserne mellem beskyttet beskæftigelse og pædagogiske aktiviteter sig lidt efter lidt.

Pædagogerne stillede spørgsmålstegn ved meningen med fabrikslignende værksteder og brugernes udbytte af at

arbejde der. Værkstedsassistenterne rynkede på næsen af dagcentrenes „pylre-røvspædagogik“, hvor man nussede med brugerne.

Men, med de nye begreber (og færre ordrer i bogen) slog mange værksteder over til at udvikle egenproduktion, hvor brugerne blev draget ind og kunne vælge deres opgaver. De kunne også udføre hele opgaver fra først til sidst frem for kun at producere den samme dims dagen lang.

– Man skal ikke tage fejl, siger Henning Jahn.

– Mange udviklingshæmmede kunne godt lide deres produktionsarbejde, selv om det umiddelbart virkede monotont og kedsommeligt. Arbejdet gav dem en værdi, og de fik løn/dusør som bevis på, at de havde bidraget.

Masser af kultur

– Sammen med pædagogerne kom også de oplevelsesorienterede aktiviteter både i dagbeskæftigelse og fritid: Musik, teater, kunst, sport, fisketure, klubber, festival'er og vinterlege, fortsætter Henning Jahn.

Pædagogerne formede rammerne og

– Vi mangler gevaldigt dokumentation, der viser værdien af vores arbejde. Det bliver en stor udfordring at forklare de nye kommuner, at det er nødvendigt med et socialt arbejds- og aktivitets-tilbud.

Henning Jahn

brugerne havde rimelig stor indflydelse på indholdet.

– Vores store udbud, hvor handicappede har mulighed for at dyrke kultur sammen med ligestillede, er enestående i verden. Men vi har også benyttet os af de kulturelle tilbud, som er for alle borgere. I nyere tid er beskæftigelse inden for medierne kommet med – tv, radio og internet.

De kunstneriske aktiviteter har også skabt andre muligheder for, at kommunikationshæmmede kunne udtrykke sig på

nye måder.

– I dag trænger vejledningerne til både beskæftigelse, aktiviteter og løn til en kraftig modernisering, mener Henning Jahn.

De unge stiller nemlig helt andre krav til uddannelse og arbejde end de ældre, der har boet på institution hele deres liv.

– De unge er typisk vokset op hos deres forældre og er veluddannede igennem specielle dag- og skoletilbud. De drømmer om en plads på det almindelige arbejdsmarked og forventer at få en faglig uddannelse og kompetencer, som de kan bruge i deres voksenliv.

Pædagoger og politikere skal finde ud af, hvordan man omstiller virksomheden, så udviklingshæmmede får et tilbud, der er rettet mod integration på arbejdsmarkedet – med ordentlige vilkår og et sikkerhedsnet.

– Vi mangler gevaldigt dokumentation, der viser værdien af vores arbejde. Det bliver en stor udfordring at forklare de nye kommuner, at det er nødvendigt med et socialt arbejds- og aktivitets-tilbud, mener Henning Jahn.



1998-2005

Støtte i eget hjem

Service-loven fra 1998 var en stor revolution i udviklingen på vej mod ligebehandling.

Med loven fik alle mennesker med udviklingshæmning deres egen private bolig – for manges vedkommende for første gang i deres liv. De fik også som alle andre borgere ansvar for eget liv – med de risici det indebærer. Det vil sige ret til at vælge og ret til at sige ja eller nej til den støtte, de får tilbudt.

Myndighederne har dog en omsorgs-pligt, så et menneske med udviklingshæmning ikke uforvarende gør skade på sig selv eller andre. Socialpædagogerne skal varetage den omsorgspligt uden at bruge magt.

Det er især socialpædagogernes udviklingsarbejde og etiske diskussioner igennem mange år, der har ført frem til det menneskesyn og de socialpolitiske holdninger, som ligger i Service-loven.

Kodeordene er selvbestemmelse, medbestemmelse og medborgerskab.

Da institutionsbegrebet forsvandt i 1998, skulle socialpædagoger tænke og arbejde anderledes. For i selve institutionsbegrebet lå indbygget, at myndigheder og ansatte havde magten. Havde et menneske først sagt ja til en institution, havde han eller hun sådan set givet samtykke til støtte én gang for alle. Den støtte som myndigheden lagde rammerne for, og som de ansatte mente, var bedst netop for ham eller hende.

Socialpædagoger har dog mange steder udviklet forsøg med selvbestemmelse og medindflydelse og gjort en stor indsats for at drage beboerne med ind i beslutningerne. Også før Service-loven trådte i kraft.

Men der er altså sket et reelt magtskifte, når det handler om den personlige assistance. I dag er pædagogen og det udviklingshæmmede menneske ligeværdige parter, og beboeren skal samtykke hver eneste gang i den omsorg, de gives. Målet er at udviklingshæmmede menneskers levevilkår skal normaliseres gennem medborgerskab. Der er ikke nogen opskrift for, hvordan man gør.

Det har affødt mange diskussioner om pædagogiske dilemmaer i forhold til omsorgspligt og omsorgssvigt. Og om omsorgsvang, som blev skrevet ind i loven i 2003 i forhold til personlig hygiejne.



På baggrund af mange lokale og centrale diskussioner vedtog Socialpædagogernes Landsforbund i 2004 et sæt etiske værdier for arbejdet med mennesker med behov for særlig støtte, som socialpædagoger kan støtte sig til.

Årene omkring årtusindeskiftet var også den tid, hvor kravet om at dokumentere sit arbejde for alvor kommer på banen. Det stillede pædagoger i nye dilemmaer om at bruge tiden sammen med det enkelte menneske eller på at beskrive hans eller hendes udvikling i tekst.

Ganske vist er institutionsbegrebet blevet ophævet på papiret, men det er end-

nu ikke fjernet helt fra hverken beboeres, pædagogers eller myndigheders hoveder. Så derfor er meget af det, der foregår, i praksis det samme som før. Men det skyldes også, at det tager tid at give mennesker uden talesprog muligheder for at udtrykke, i første omgang ja eller nej, siden hvad de egentlig ønsker sig.

Endelig kræver det noget særligt af personalet, når beboerens hjem samtidig er arena for offentlig omsorg. Det er vigtigt, at det er hjemmets ejers behov og ønsker, der styrer det, der foregår, og ikke de administrative regler og vagtplaner, der sætter grænserne.

Dilemmaernes tid

1998-2005



Mette Bay-Kastrup:

Uddannet på Odense Socialpædagogiske Seminarium i 1984

Arbejdet med udviklingshæmmede i virkarjobs på Strandhøj

Ansæt i Minibo Højby, Fyn, i 1985

Derefter Elmelundhaven, et Minibo med ældre beboere i 1992

I 2000 kommer hun til Bjørnemosen, et Minibo i Hjallelse

Et lejlighedskompleks på fire store bygninger administreret af Bo Fyn: Tre bygninger med hver 9 lejligheder på cirka 50 m². Te-køkken, soveværelse, stue og et godt bad/toilet. En bygning med administration, vask, fællesrum og kantine. Beboerne betaler pr. vask og pr. måltid.

Medforfatter til artikelsamlingen „Livsværdier og ny faglighed“, som fik SL-prisen i 2002.

Farvel til den professionelle kontrolpost og goddag til beboernes egne dagsordener

Med Serviceloven fra 1998 fik alle voksne mennesker med udviklingshæmning deres eget, private hjem, hvor de selv kunne bestemme. For de allerfleste for første gang i deres liv. De fik også retten til at sige til eller fra over for støtte.

Det har forandret pædagogernes arbejde.

- Beboeren skal guide os og fortælle, hvordan han eller hun vil have det, beskriver Mette Bay-Kastrup, pædagog ved Bjørnemosen, et minibo på Fyn.

- Vi kan ikke opstille regler i en beboers hjem. Det er noget af en proces både for beboere og pædagoger. Nu kommer vi og spørger dem om alt muligt, som de ikke har

været vant til. Om hvad deres dagsorden er, billedligt talt.

- Jeg ved måske andet og mere end den enkelte beboer, men jeg ved ikke bedre, hvad der er godt for ham eller hende.

Når hjælpen og støtten er flyttet fra institutionens rum til beboerens privatbolig har pædagogen fået en anden rolle.

- Tabet af kontrol var ubehageligt for en stund, forklarer Mette Bay-Kastrup.

For hvordan kunne man være sikker på, at man gjorde sit arbejde godt og rigtigt – også set med kollegers og pårørendes øjne – når man ikke hele tiden havde det endelige ansvar for, *hvor* hver enkelt beboer var, *hvad* de foretog sig, og *hvordan* de havde det?

- Mursten skal aldrig gøre udslaget, mener Mette Bay-Kastrup, men bruger alligevel sit eget skift af arbejdsplads fra et Mini-

bo i et parcelhus til et Minibo i et lejlighedskompleks til at illustrere.

– Jeg har siddet i fællesrummet i et parcelhus og overvåget livet i huset. Meget arbejde foregik dér, eller udgik fra den kontrolpost, selvom vi forsøgte at trække det ind i beboernes private rum, forklarer hun.

– I dag sidder jeg på et kontor og ved ikke, om den ene har besøg, eller den anden allerede er taget hjem til familien. Har ikke konstant tjek på, hvem der har det sjovt, eller om nogen er ked af det. Jeg skal ud og banke på Svends dør, inviteres ind og være sammen med ham. På hans præmisser og efter hans behov.

Uddannelse med spark

For at pædagogerne skulle komme på forkant med Serviceloven, sendte de fynske Minibo'ers leder, Ib Poulsen, dem alle sammen på efteruddannelse via et rotationsprojekt.

– Vi fik et fælles løft, der virkelig kunne mærkes. Jeg har været på mange kurser. Men det her, det sparkede, fortæller Mette Bay-Kastrup.

Overgangen fra Bistandsloven til Serviceloven blev en dilemmaernes tid med diskussioner og refleksioner over egen praksis. Om omsorgspligt og omsorgssvigt. Om selvbestemmelse og medbestemmelse. Om dine og mine værdier for et godt liv.

– Uddannelsen satte os også i gang med udviklingsarbejde, og jeg deltog i ét om omsorg og støtte til brugerne i hverdagen, fortæller Mette Bay-Kastrup.

– Hvordan Søren skulle vi lave § 111-planer, de individuelle handleplaner? Vi måtte på en eller anden måde finde ud af,

– Forskellige foredragsholdere provokerede os: Må man ha' hund? Må man selv bruge sine penge? Må man gå i hundene? Må man nøjes med bad en gang om ugen?

Mette Bay-Kastrup om sin efteruddannelse

hvordan beboerne havde det, og hvad de ønskede.

– „Hvad med at spørge dem selv“, spurgte en af vores undervisere. Det har vi ikke rigtig gjort før. Spurgt hver enkelt: „Hvordan har du det egentlig, og hvad vil du gerne?“

– Når man så får et svar, hvad skal og kan

man gøre som pædagog?

– Forskellige foredragsholdere provokerede os: Må man ha' hund? Må man selv bruge sine penge? Må man gå i hundene? Må man nøjes med bad en gang om ugen?

– I slutningen af projektet var en gruppe beboere også på kursus. De opførte flere forskellige situationer, der var kritiske over for pædagogers handlemåder. Blandt andet om en beboer, som var ked af det, fordi hendes mor lige var død. „Det er også synd“, trøstede pædagogen. Kiggede på uret. Opdagede at klokken var tre og 'vagtens' slut. Hun gik hjem.

– Det de sagde, var: „Bliv ved mig, når jeg har behov. Bare vær med mig“, tolker Mette Bay-Kastrup.

– Hammerhårdt at se på. Her gik vi lige og troede, at vi var så dygtige.

Den ugentlige majspipe

Mette Bay-Kastrup har arbejdet med livshistorier for at forstå beboernes værdier.

– De ældre af beboerne har mere fortid end fremtid, og hvis man skal forstå, hvad der betyder noget for dem og støtte dem i at udvide deres muligheder, er man nødt til at finde ud af, hvad der har dannet hver enkelt personlighed, forklarer hun.

– Vi er alle rundet af noget forskelligt. Af de skiftende tiders værdier og normer i samfundet, og af de miljøer, vi er vokset op i.

Pædagogen skal også kende sine egne værdier og vogte sig for ikke at pådutte eller blande dem med beboernes.

– Det er vigtigt, at personalegruppen gør op: Hvad er det for nogle værdier, vi har. Og så lader dem stå derovre i hjørnet, siger hun.

– Derefter skal vi finde ud af, hvad den enkelte beboers værdier er. Hvem siger, at man ikke kan købe et nyt ur hver fredag? spørger hun, og har en ganske bestemt kvinde i tankerne. – Eller spise honningmadder drysset med sukker eller dække kaffebord uden underkopper?

Selv havde hun en del tvivlende tanker om en beboer, der hver tirsdag gik hen til det lokale supermarked og købte en majspipe, to lightere og to æsker tændstikker. Engang imellem købte han også en pipe til 3-400 kr.

– Jeg havde det etisk dårligt. Hvad ville mine kolleger sige? Skulle jeg sørge for at passe på hans penge og stoppe ham?

Mette Bay-Kastrup fandt ud af, at beboeren var vokset op hos sine forældre på en købmandsgård.

– Det var oplevelsen, som han kendte fra sin barndom, han købte: „Goddag dame. Hvad sku' der være? Jeg vil gerne have en majspipe. Ja, så gerne. Værsgo“.

At vælge fra – og forkert

Når en beboer foretager et valg, vælger hun også noget fra.

– Det skal vi hjælpe hende med at overskue og rumme, mener Mette Bay-Kastrup.

– Hvis Gerda køber et ur hver uge, har hun måske ikke råd til is om fredagen. Men selvom hun bestemte selv, bliver hun selvfølgelig ked af det. Ligesom jeg bliver ked af det, når jeg vælger forkert. Så jeg skal hjælpe hende med at være ked af det, forklarer hun, – og til måske at træffe andre valg.

– Vi må også arbejde med beboernes følelsesliv. Som de sådan set aldrig har haft lov at have, fordi vi har ordnet alt for dem.

– Pædagoger går hele tiden på en knivsæg. Hvornår drager vi omsorg? Hvornår svigter vi? Hvornår bruger vi magt? Vores arbejde kræver konstant refleksion og selvrefleksion og at turde sige sine egne fejl højt.

Mette Bay-Kastrup om sit arbejde

Hvis Gunnar gerne vil med på ferie til Rhodos om ni måneder, så skal Mette Bay-Kastrup finde ud af, hvad det er, han vil vælge fra for at spare op. Det kan for eksempel være den Disney-video, som han gerne vil købe, når han og Mette tager i Rosengårdscentret.

– Det kan godt være, du synes jeg er dum på fredag, når jeg siger nej, forklarer Mette Bay-Kastrup ham. – Men hvor sur og ked af det bliver du ikke, når du ikke kan komme med os andre på ferie?

Mette Bay-Kastrup har masser af eksempler fra hverdagen, hvor kærester, giftermål og kørekort også er blandt beboernes drømme, og hvor pålægget ikke kommer flyvende af sig selv ind i et tomt køleskab.

– Jeg skal hele tiden anvise nye muligheder og bruge min fantasi, når mine egne værdier ikke rækker.

– Pædagoger går hele tiden på en knivsæg. Hvornår drager vi omsorg? Hvornår svigter vi? Hvornår bruger vi magt? Vores arbejde kræver konstant refleksion og selvrefleksion og at turde sige sine egne fejl højt. Ellers kan man lige så godt stoppe som pædagog og finde noget andet arbejde – måske sælge Kung Fu-is i Føtex.

– Jeg er en ambassadør, der hjælper de ansatte i forvaltningen til at forstå, hvad der rent faktisk foregår på et bosted for udviklingshæmmede mennesker.

Ib Poulsen

Substansen kommer fra medarbejderne

– Der sker i praksis det, at ildsjæle, dygtige pædagoger, finder sammen med lederen og udvikler en dialog. Lederen skal ikke bestemme, hvordan forandringerne skal foregå, men være katalysator for nye ideer.

Ib Poulsen

Lederen skal følge den pædagogiske udvikling og skaffe plads til ildsjælene

Der er stor, stor forskel på arbejdsopgaverne som afdelingsleder for en børneafdeling på en centralinstitution i 1980 og som forstander for et bo- og beskæftigelsestilbud for voksne udviklingshæmmede i 2005.

Men alligevel er det de samme holdninger, Ib Poulsen har mødt beboere og personale med. Respekt for det enkelte menneske og fokus på resurserne

– Som leder skal jeg selv følge med i den pædagogiske udvikling, se udfordringerne i de nye metoder, og tænke dem ind i et ledelsesmæssigt perspektiv: Hvordan kan jeg give medarbejderne mulighed for at omsætte metoderne i daglig praksis?, forklarer Ib Poulsen, forstander for ASABO, et bo- og beskæftigelsestilbud på Fyn.

I 1978 afløste han en sygeplejerske som leder af en afdeling for multihandicappede børn på centralinstitutionen Brejning.

– Det var et kulturskift for medarbejderne at gå fra et lægeligt domineret menneskesyn til et pædagogisk, fortæller Ib Poulsen.

– Nu skulle arbejdet fokusere mere på læring og udvikling end på sårbehandling og sygdom.

Dengang handlede lederrollen meget om at styre de fysiske forandringer fra fire-sengsstuer til enkeltværelser og sætte det personale, der også blev flyttet rundt, i stand til at arbejde pædagogisk med børnene.

– Også dengang var der utroligt dygtige pædagoger, som havde fået en uddannelse på Personalehøjskolen. De var faktisk grundstenen i forandringerne, fremhæver Ib Poulsen.

– Rammerne kan ændres af politikere og med penge, men substansen i forandringerne kommer fra medarbejderne.

Et helt liv

Fra midten af firserne tog forandringerne fart. Pædagogikken gik ud på at arbejde med den enkelte bruger og give hende et ordentligt liv. Fyns, Storstrøms og Århus amter var tidligt ude med § 68-bofællesskaber, hvor beboeren også fik rådighed over sin egen pension.

På Fyn nedlagde man totalinstitutionerne og flyttede 4-6 mennesker sammen i et hus, hvor de skulle bo som en storfamilie og leve et helt liv. Minibo'er blev de kaldt dér.

– I den periode flytter Fyns amt 300 mennesker fra centralinstitutionerne, og man kan diskutere, om det var etisk rigtigt, siger Ib Poulsen.

Dog betød det betydeligt bedre muligheder for, at beboerne fik indflydelse på eget liv. Det krævede pædagogisk forandring fra



den funktionsopdelte institution til de bitesmå grupper, der skulle sørge for livskvalitet døgnet rundt.

- Lederen skal se mulighederne, men det er ikke kun hans fortjeneste, når det lykkes at organisere bostedet og forandre pædagogikken, mener Ib Poulsen.

- Der sker i praksis det, at ildsjæle, dygtige pædagoger, finder sammen med lederen og udvikler en dialog. Lederen skal ikke bestemme, hvordan forandringerne skal foregå, men være katalysator for nye ideer.

I 90'erne blev beslutningskompetencen flyttet fra socialudvalg til institutionernes ledelse.

- Helt rigtigt, mener Ib Poulsen. - Beslutninger om de mennesker, der bor og arbejder et sted, skal være rodfæstet i den lokale kultur.

Ib Poulsen uddannede sig løbende som leder - både ledelsesfagligt og pædagogisk fagligt. - Man er nødt til at have fingrene i arbejdet for at kunne støtte den pædagogiske udvikling, mener han.

Også den ledelsesmæssige opgave har udviklet sig gennem tiden. I dag er lederen i højere grad institutionens mand i forvaltningen, end forvaltningens mand i institutionen.

- Jeg er en ambassadør, der hjælper de ansatte i forvaltningen til at forstå, hvad der rent faktisk foregår på et bosted for udviklingshæmmede mennesker, forklarer han.

- Det er vigtigt jeg er til stede i administrationen for at få indflydelse.

Lederen er afhængig af, at organisationens ildsjæle sender budskaber om, hvordan bostederne skal være, og hvordan de kan fungere bedre.

Serviceleven ændrede endnu engang vilkårene. Nu bor udviklingshæmmede i eget hjem og fra at være pædagog for en gruppe, er man nu pædagog for individuelle mennesker.

- Ledelsesmæssigt er det ikke meget anderledes, men strukturen er blevet fladere. Når beboeren og pædagogen skal træffe beslutningerne sammen, nytter det ikke, at pædagogen skal gennem en række mellemledere eller personalemøder først, mener Ib Poulsen.



Men uddannelsesmæssigt haltedede pædagogerne efter. De skulle klædes på til at træffe selvstændige beslutninger, og Ib Poulsen sendte dem på videreuddannelse.

- Som leder skal jeg styre via værdigrundlag og vejledning, og det betyder, at jeg skal skabe rammer og kultur for refleksion, forklarer Ib Poulsen.

- Jeg skal også give medarbejderne selvtilid og selvværd og fremhæve, hvad de er

gode til. Mange af mine medarbejdere er meget dygtige pædagoger, men har ikke indbygget, at det er et fantastisk stykke arbejde, de laver.

Ib Poulsen plejer at støtte sådan:

- Du kender rammerne. Detaljerne ved jeg, du selv kan finde ud af. Du bliver ikke bedømt på ti detaljer, men på et helhedsindtryk: Hvordan har brugeren det, og hvordan kommer vi videre?

- Som leder skal jeg styre via værdigrundlag og vejledning, og det betyder, at jeg skal skabe rammer og kultur for refleksion

Ib Poulsen

2005

Udfordringer i fremtiden

Mennesker med udviklingshæmning har efter Serviceloven ret til at skabe deres eget liv. Det liv de mener, har kvalitet for dem.

Men samfundet er endnu ikke gearret til at leve op til lovens bogstav. Der er en modsætning mellem de erklærede målsætninger, og hvordan området egentlig ser ud. Det skyldes især de administrative rammer for tilbud til mennesker med udviklingshæmning.

Socialpædagoger har brugt megen energi på at leve op til Serviceloven på trods af, at bo- og arbejdsmiljøer fastholdes, som de gør. Men det er stadig de udviklingshæmmede borgere, der skal sam-

le sig i nærheden af, hvor det specialuddannede personale er ansat, frem for, at det er det offentlige tilbud og personalet, der flytter ud til beboeren.

Mangfoldigheden mangler. I boliger, fritidsliv og beskæftigelse. Når et menneske modtager hjælp fra samfundet, så arbejder myndighederne fortsat ud fra faste normer om det gode liv og begrænser med økonomien. Som menneske med udviklingshæmning kan man kun bo hér, arbejde dér og køre med den bus, der har vundet den offentlige licitation.

Det er ikke kun myndighederne, der har lang vej til at leve op til loven. Også medarbejderne skal frigøre sig fra gamle

vaner og rutiner. De skal fortsat udvikle de pædagogiske og etiske diskussioner med hinanden, udbygge dialogen med beboerne og sætte nye udviklingsprojekter i gang.

En af socialpædagogernes store udfordringer bliver at sætte mennesker med udviklingshæmning i stand til at udtrykke, hvad de ønsker.

Der er allerede planlagt et nyt udviklingsprojekt i 7 bomiljøer, som snart sættes i gang. Projektet skal undersøge, hvordan socialpædagoger sikrer, at mennesker uden verbalt sprog bliver taget alvorligt.

Vil udviklingen fortsætte eller stagnere? Det er svært at forudsige, for der er modsatrettede tendenser i tiden.

Serviceloven sikrer individuelle valg, som fordrer tidskrævende pædagogiske processer, og at der bliver stillet flere muligheder til rådighed. Politikerne kalder på besparelser og en rationel drift af de offentlige tilbud.

Fremtidens store spørgsmål bliver, om samfundet er villig til at prioritere de resurser, der skal til for at udviklingshæmmede medborgere bliver i stand til at vælge – og har noget at vælge imellem. For eksempel hvor de vil bo, hvem de vil bo sammen med, hvem der skal hjælpe dem, hvad der skal foregå i fritiden, hvilken uddannelse de ønsker, og hvad de gerne vil arbejde med.





Birgitte B. Madsen

Ansæt som medhjælper på Boinstitutionen Esbjerg, 1983

Uddannet fra Esbjerg Socialpædagogiske Seminarium i 1985 og ansat i vikariat på sygeafdelingen, Ribelund

Assistent på Boinstitutionen Esbjerg, 1986, konstitueret afdelingsleder 1992, afdelingsleder i 1994 og stedfortræder for forstander samme sted, 1997 Boinstitutionen ændrer navn til Bo- og Udviklingscentret Vestkysthusene i 1998

Leder af boinstitutionens kommunikations-, kursus- og kulturafdeling

Diplomuddannelse i pædagogik, 2004

Underviser i kommunikation på seminarierne i Esbjerg, Kolding og på temadage rundt i landet.

Medborgerskabets tid 2005

Fremtidens udfordring er at forstå, hvad det enkelte menneske ønsker. Det kræver udvikling af kommunikationsmidler, debat om holdninger og tid til refleksion

Pædagogens rolle har forandret sig radikalt. Tidligere var hun ekspert i det gode liv og støttede den udviklingshæmmede borger i at leve efter de fællesskabte normer. I dag er den udviklingshæmmede medborger ekspert i sit eget liv og pædagogen en hjælper, der skal støtte ham i at realisere det.

Pædagogen står helt på egne ben sammen med beboeren. Der ingen faste rammer eller opskrifter for hendes arbejde. Det er hverken lederen eller personalemø-

det, som vejleder pædagogen, men et sæt af værdier, som hun selv er med til at diskutere, opstille og forandre.

- Alle mennesker har en mening om, hvad de vil med livet, fastslår Birgitte B. Madsen, stedfortræder ved Bo- og udviklingscentret Vestkysthusene, Esbjerg.

- Pædagogens arbejde er at finde ud af, hvad meningen er for den enkelte beboer. Vi skal hjælpe ham med at gøre den forståelig for os og støtte ham i at opnå det, han ønsker - uden omsorgssvigt og uden at mennesket skader sig selv eller andre, forklarer hun.

Servicebogen og samfundet sætter det individuelle i fokus. Det *almene* gode i dag er selv at kunne vælge, hvordan man vil leve sit liv.

- Det er altså marginaliserende ikke umiddelbart at kunne vælge, sådan som det er tilfældet for mange udviklingshæm-

mede mennesker, beskriver Birgitte Madsen.

Selvbestemmelse og valg kræver, at man kan give udtryk for, hvad man gerne vil. Så pædagogen skal stille muligheder til rådighed, så alle kan komme til det.

Det giver nogle gode debatter i Vestkysthusene. Om holdninger, værdier, normer og kommunikation.

- Vi har aldrig diskuteret så vildt, forklarer hun. Også om vi er servicemedarbejdere eller pædagoger.

Og det er vigtigt, at pædagoger hele tiden diskuterer holdninger og reflekterer over praksis: *Hvornår er det for min, for arbejdspladsens eller for forvaltningens skyld, at tingene foregår som de gør?*

Mødet med mennesket

Birgitte Madsen mener ikke, der er tvivl om, at medarbejdere på bosteder og aktivi-



tetscentre er pædagoger og ikke service-medarbejdere.

– Pædagogikken ligger i det møde, der ikke er aftalt, tilrettelagt eller defineret på forhånd. Det er pædagogen, der møder mennesket her og nu med en overbevisning om, at han eller hun har ønsker til det møde. Vi er ikke bedrevidende om deres liv, forklarer hun.

Derfor duer det ikke, at Birgitte på et personalemøde onsdag aftaler, at hun på fredag tager Birthe med i byen for at købe nye bukser.

– Så er det ikke mig, der møder Birthe på fredag, men personalemødet og vores behov for at planlægge.

Kommunikation er alfa og omega og nogle gange en sej proces.

Som stedfortræder beskæftiger Birgitte Madsen sig fuldtids med kommunikation, kurser og kultur. Hun er med til at udvikle kommunikative metoder specielt til hver enkelt beboer, superviserer medarbejderne og arrangerer kultur- og sansedage.

Kommunikationen skal både skabe overblik og støtte det enkelte menneske i at udtrykke sine ønsker og vælge sine aktiviteter.

– Når det drejer sig om meget handicappede mennesker uden talesprog, skal vi være meget bevidste om de observationer, vi gør, og være åbne for, at andre måske ser noget andet, end vi selv. Den kollegiale supervision er ikke kritik, men et andet syn på samme menneske, siger hun.

Når beboeren får et overblik, fjerner det utrygheden ved „hvad er det de vil med mig?“. Det får han med sin egen kasse med ting, der er inspireret af Det Ka' Nytte. Fredag er gul, har en bestemt duft, lyd og et mønster at føle på. Skilte med tegn-til-tale, piktogrammer og bliss og konkreter som kop og vasketøjskurv, forbereder beboeren på, hvad der skal ske lige om lidt og måske resten af dagen.

– Hele tiden skal vi være opmærksomme på, hvad beboeren forstår, og hvad han svarer: *Ja, nej, jeg vil noget andet* og i givet fald *hvad?*, forklarer Birgitte Madsen.

Hvad siger du?

I Vestkysthusene eksperimenterer de hele tiden med nye kommunikationsmaterialer, som særligt konstruerede kalendere, der giver overblik og har plads til dagbogsnotater om dagens oplevelser. Softwareprogrammer, der håndterer fotos eller fremstiller stiliserede tegninger, som alle kan fortælle med.

– Mange beboere er afhængige af os til at formidle deres oplevelser. Tidligere, når vi kom hjem fra ferie, kunne jeg måske skrive. *„Vi har haft en god ferie. Solen skinnede,*

og vi spiste dejlig mad. Alle var ud at bade. Ses om en uge.“ For jeg skulle nemlig på afspadsering, beskriver Birgitte Madsen.

– Og så står en gruppe mennesker dér ude af stand til at fortælle om deres ferie. Pædagogen på arbejde kan kun spørge ud fra det, jeg har skrevet, og det var måske noget helt andet, beboerne ville fortælle. Det kunne godt ende træls, siger hun.

Nu gennemfotograferer de alle aktiviteter og lægger billederne ind på en computer med et par ord til forklaring. Beboeren kan selv hente dem frem og pege og fortælle med krop og lyde.

– Vi har lavet store tavler om, hvad hver enkelt beboer skal og kan hver dag. Og har

– Pædagoger skal ikke tage beslutninger på beboernes vegne, men de skal heller ikke lade stå til og smide det faglige ansvar væk. Hverken over for ham, der vil spise sukermadder dagen lang, eller hende, der synes det er hyggeligt at gå på togs Skinner.

Birgitte B. Madsen om sit arbejde

sagt, at det handler om overblik og selvbestemmelse. Men i virkeligheden fungerer det også som et planlægningsværktøj, fremhæver hun.

Så medarbejderne skal hele tiden passe på, at de ikke definerer beboernes liv. Ved for eksempel at fastlægge hvordan en uge kan se ud og fortælle beboeren, at han tirsdag kan vælge mellem gå en tur i skoven eller ned i centret. Eller på forhånd sortere i AOF's katalog på personalemødet efter, hvilken aften pædagogen vil, og hvad hun har lyst til at være med til, hvorefter beboeren får valget mellem computer eller svømning om torsdagen.

– Selvbestemmelsen er der først, når beboeren flytter rundt med brikkerne på tavlen og siger „*det gider jeg ikke*“, finder et andet billede, „*det har jeg lyst til, hjælp mig med det*“.

– Vi skal udvide deres ordforråd, finde materialer frem, der gør det muligt for dem at tage initiativ og selv rykke på rammerne, mener Birgitte Madsen.

At bestemme selv

Mange beboere har ikke ord, men alle har erfaringer og oplevelser. Ved om det er rart

eller ej at få et brusebad, gå tur, børste tænder. Ved hvad der smager godt. Pædagogerne skal give dem mulighed for at formidle det.

Nogle af beboerne på Vestkysthusene giver helt tydeligt udtryk for, hvad de ønsker: *„Jeg vil selv gå hen på tanken og købe mine smøger“*. Et hurtigt omsorgspligtigt tjek. Han har penge nok og er trafikssikker. Fint.

– Det er ikke selvbestemmelse at få tre ting at vælge imellem, det er træning i at lære at vælge. Som udgangspunkt, skal jeg finde ud af, hvad beboeren gerne vil og derefter hjælpe med at gennemføre – eller med at slække på sine ønsker og vælge noget tilsvarende, siger hun og giver et eksempel.

Birgitte B. Madsen vil gerne på ferie til Bali og gør sig mange forestillinger om det sammen med mand og venner. Det er udgangspunktet. Så går hun til sin bankrådgiver, som oplyser, at Birgitte er nødt til at skære ned på sine drømme.

– Det er noget helt andet, end hvis bankrådgiveren skriver til mig, at „*i år kan du vælge mellem en tur til Legoland, en tur til Bon-Bon-land eller to dage i London*“, illustrerer hun.

At tolke andres ønsker kræver tillid. Også medarbejderne imellem. Og en stadig diskussion om, hvad det er man ser, hvordan alle skal tolke det, og hvilke pædagogiske handlinger alle – også kollegerne i aktivitetscentret og buschaufføren – skal reagere med.

– Det er ikke rimeligt, at en beboer skal forholde sig til 12-14 menneskers forskellige måder at kommunikere på. Vi medarbejdere bør omstille os til de forskellige beboeres måde at kommunikere på og alle handle på samme måde over for den enkelte, mener Birgitte Madsen.

– Pædagoger skal ikke tage beslutninger på beboernes vegne, men de skal heller ikke lade stå til og smide det faglige ansvar væk. Hverken over for ham, der vil spise sukermadder dagen lang, eller hende, der synes det er hyggeligt at gå på togs Skinner. Den pædagogiske opgave er at gøre klart, at det er usundt eller farligt.

– Eller. Det er så tydeligt, at den her mand ikke kan lide at blive badet. At det er livskvalitet for ham at slippe for det. Så skal pædagogen hjælpe ham med at være ren, uden at tvinge ham. Og hvad nu, hvis beboeren tænker, at det, jeg føler allerstærkest for, er at have sex med børn. Hvordan kompenserer jeg det menneske?

– Vi har lang vej og masser af pædagogiske udfordringer, mener Birgitte B. Madsen.

Fremtiden



Udviklingen skal fortsætte

Om halvandet år får de nye, større kommuner det fulde ansvar for alle sine borgere. Men det er uvist, hvad de ønsker at gøre for medborgere med handicap.

- Jeg bliver bekymret, når jeg hører kommunale socialudvalgsformænd sige, at voksne, udviklingshæmmede skal have den omsorg og pleje, de har krav på, siger Mogens Seider, næstformand i SL.

- Ordet udvikling er tilsyneladende forsvundet, og spørgsmålet bliver så, om det er medarbejdere med en mellemlang, videregående uddannelse, der bliver ansat til at støtte og hjælpe udviklingshæmmede medborgere i fremtiden. Altså socialpædagoger, som om nogen

har været med til at drive udviklingen frem med projekter og faglige diskussioner.

- Udviklingsarbejdet må ikke gå i stå. Danmark bør fortsat være foregangsland i forhold til de rammer, vi stiller til rådighed for udviklingshæmmede borgere, mener han.

Derfor er den kommende tid en vigtig fase til at få kommunalpolitikere til at forstå indholdet i det arbejde, socialpædagoger gør, og hvilke vilkår man ifølge Serviceloven skal tilbyde sine borgere.

- Som socialpædagoger har vi et professionelt og personligt ansvar for, at mødet med det enkelte menneske lyk-

25 år

kes. Det fordrer kontinuerlig, faglig og kollektiv refleksion og muligheder for efteruddannelse. Sammen med Landsforeningen LEV og andre socialfaglige organisationer skal vi sætte diskussioner om værdier og menneskesyn på dagsordenen og sikre udviklingshæmmede borgeres rettigheder og lige muligheder.

Det er gået (for) stærkt

Sytter Kristensen, formand for Landsforeningen LEV regner med, at strukturreformen ændrer vilkårene for udviklingshæmmede borgere. Og håber, at det bliver til det bedre.

- Det ville have været interessant, hvis man som i 1980 havde oprettet nogle udlægningsudvalg, der fastlagde de opgaver, kommunerne skulle gennemføre. Men det skulle gå så hurtigt, siger hun.

- Situationen i dag appellerer - i modsætning til dengang - ikke til, at politikerne tager ordentligt fat. Udviklingshæmmedes forhold ser jo pæne og ordentlige ud.

Alligevel er udviklingshæmmede mennesker stadig dem, der sidst får del i samfundets almindelige goder, siger

Sytter Kristensen.

Hun mener, at kommunerne skal tænke samtlige borgere ind i deres tilbud om bolig, arbejde, skole, fritid - og hjælpemidler.

- Udviklingshæmmede borgere står stadig bagest i køen til mange ydelser, som ikke-udviklingshæmmede får: fysioterapi, taleundervisning som kompensation for hørehæmning og redskaber, der kan hjælpe dem til at kommunikere.

I sine sortseende øjeblikke kan hun næsten fornemme holdningen: Hvad skal Pia med en talemaskine, og skal man virkelig bruge al den tid til at lære hende at bruge den? Til hvilken nytte? Hvad giver det os som samfund?

Fasthold det gode

- Det bliver en meget stor udfordring at fastholde kravet om individets behov i samme system, som bruger stregkoder og standarder i arbejdet med mennesker, mener Jonna Andersen, konsulent i Udviklings- og Formidlingscenter for Handicappede, UFC handicap.

Efter hendes opfattelse er det langt fra, at man efterlever Serviceloven. Næste store skridt bliver at fastholde de goder, der er opnået, og at indarbejde lovens fine intentioner alle steder i det offentlige arbejde med handicappede borgere.

- Socialpædagoger skal holde de faglige og etiske diskussioner i kog, for det er holdninger og ikke lovgivning alene, der sikrer, at udviklingshæmmede mennesker får samme rettigheder som alle andre, understreger Jonna Andersen.

- Alt hvad der har angået udviklingshæmmede mennesker er altid foregået i det sociale system. Nu skal fremtiden bringes derhen, at også de andre sektorer påtager sig deres del af ansvaret for borgerne og sikrer medindflydelse og selvbestemmelse. Hidtil har hospitaler

skyndt sig at sende udviklingshæmmede patienter hjem eller krævet pædagogisk assistance. Stadig arbejder langt de fleste udviklingshæmmede mennesker i beskyttet beskæftigelse og kan ikke selv vælge, hvor de vil bo.

- Vi mangler også at udvikle metoder på tværs af sektorer til at arbejde med handicappede borgere, der er misbrugere, sindslidende eller kriminelle. Man er ikke særligt heldigt stillet, hvis man både er udviklingshæmmede, sindslidende, kriminel - og rigtig slemt er det, hvis man så oven i købet er af anden etnisk oprindelse, illustrerer hun.

- Endelig bør man evaluere lovgivningen, sådan som der er tradition for i Norge. Det eneste, man har evalueret i forbindelse med Serviceloven er effekten af reglerne om magt og omsorg, og det har blandt andet resulteret i en lovændring, der giver medarbejdere mulighed for at gribe ind med magt i forhold til personlig hygiejne.

- Et tilbageskridt, mener Jonna Andersen.



25 år



Opsang til fremtiden

Politikerne skal tage handicappområdet til sig

Mogens Wiederholt, leder af Center for Ligebehandling af Handicappede, beder kommunalpolitikere om at træde i karakter og vise, at de vil påtage sig den kæmpeopgave, de har fået med den nye kommunalstruktur.

- Ellers kan det gå kæmpegalt, siger han.

- Når overtagelsen lykkedes så godt i 1980, var det ikke fordi, man havde et kanongodt regelsæt, men fordi, der var nogle som sagde „Tak for opgaven“.

Siden har pædagogerne sammen med forældreorganisationen spillet en central rolle som samfundets samvittighed.

- Vi har haft et system, som har gjort pædagogerne til brugernes talerør og også været åben for deres kritik af den politiske praksis. Det har været med til at udvikle området. Det er et enestående system, der forventer, at medarbejderne med deres kritik er med til at forandre politik og forvaltning kvalitativt.

Mogens Wiederholt opfordrer personaleorganisationen til at være ekstremt opmærksom på, hvad der sker, hvis området privatiseres eller regionerne for-

trinsvist driver tilbuddene forretningsmæssigt?

- Hvordan vil leverandøren handle, hvis en ansat pædagog peger på fejl, mangler og muligheder for forbedringer i det tilbud, som leverandøren ønsker at sælge? Vil firmaet eller regionen udvikle tilbuddet eller smide medarbejderen ud?

- Området har brug for de kritiske medarbejdere, så tilbuddene hele tiden bliver de bedste til målgruppen. Det er vigtigt at holde fast i, at personalet er den drivende kraft for udvikling, mener Mogens Wiederholt.



Socialpædagogen som forvalter af offentlig omsorg

Af Jørn Foss
fhv. seminarielærer

Bogen „Omsorgskonstruktioner – socialpædagogik og mennesker med multiple udviklingshæmninger“, er en meget læseværdig og vigtig bog som lyser op i det hav af akademiske blandingsgods, der har oversvømmet det pædagogiske bogmarked i de senere år.

Forfatteren Ditte Sørensen (DS), der er cand. pæd. i pædagogisk sociologi og socialfaglig konsulent i Socialpædagogernes Landsforbund, har fået sit faglige fundament og engagement via mere end 20 års konkret socialpædagogisk arbejde med mennesker med udviklingshæmmede.

Socialpædagogisk paradigmeskift

Bogen gør status og ser fremad i forhold til det paradigmeskifte der er og har været på vej i de sidste 50 år inden for det socialpædagogiske område. Bogen handler om offentlig omsorg, og om hvordan denne omsorg praktiseres af dagens socialpædagoger. Der fokuseres på det offentlige omsorgsarbejde, samt de juridiske og samfundsmæssige betingelser og mål, som socialpædagoger har at navigere efter, samt viser hvordan servicelovens smukke intentioner giver rigtig mange dilemmaer i pædagogernes konkrete møde med de udviklingshæmmede. Det er ikke så ligetil at leve op til de progressive udfordringer om samtykke, samt intentionen om at konstituere udviklingshæmmede mennesker som medborgere med eget ansvar for eget liv.

Socialpædagogernes uddannelsesniveau, reflektive praksis, holdninger, etik, arbejdsbetingelser og rollebeskrivelse af beboerne er helt afgørende for, om de samfundsmæssige og politiske mål bliver andet end kønne ord. Blandt andet via interviews og nordiske undersøgelser beskæftiger DS sig med, hvordan socialpædagogerne konstruerer og implementerer serviceloven, servicedeclarationer, fagbøger og teorierne i konkret pædagogisk omsorgsarbejde i hverdagen.

Det er bogens formål at formidle analyser og

resultater af: Hvordan kan socialpædagogers konstruktioner af den offentlig omsorg forstås set i lyset af et historisk og nutidigt samfundsperspektiv?

Bogens terminologi

DS har valgt, at bruge begrebet udviklingshæmning, som langt fra er et entydigt begreb. Derfor gennemgås flere forskellige opfattelse af begrebet, men DS vælger følgende „udviklingshæmning forstås som udtryk for en betegnelse for en person, der har en eller flere fysisk(e) og psykisk(e) funktionsnedsættelse(r), og at konsekvenserne for den enkelte person afhænger af omgivelsernes vilje til at tage hensyn til og kompensere for funktionsnedsættelsen(erne)“. I bogen sættes fokus på den gruppe af udviklingshæmmede – og den socialpædagogiske italesættelse af omsorgen for disse, som er dem man kan betegne som de mest udviklingshæmmede. DS har valgt at præcisere sin egen opfattelse af multiple funktionsnedsættelse ved at citerer Birgit Kirkebæk, der beskriver deres kommunikationsproblemer således „Min grundlæggende indfaldsvinkel er, at der ikke eksisterer særlige afvigende træk ved psykisk udviklingshæmmedes kommunikation, men at der findes nogle forstærkede almene problemer med at opfatte og afsende budskaber, med at finde frem til en fælles kode“.

Grundig kvalitativ interviewundersøgelse

Et afgørende grundlag for bogens analyser er en undersøgelse af tre bosteder. Den kvalitative metode er blandt andet valgt, fordi den fordrer forskerens aktive interaktion med interviewpersonerne. Deltagerobservationer og interview supplerer hinanden. Af pragmatiske og ressourcemæssige grunde valgte de at begrænse undersøgelsesfeltet til tre botilbud i en amtskommune, hvor 10 pædagoger blev interviewet, via fokusinterview.

Der blev gennemført interview med udgangspunkt i servicedeclarationerne. De tre fokusinterview handlede om 154 eksempler af omsorgsaktiviteter (rettet mod kroppen, dagligdagen, hy-

„Omsorgskonstruktioner – socialpædagogik og mennesker med multiple udviklingshæmninger“ er på 191 sider. Forfatter Ditte Sørensen på forlaget Systime Academic, pris 238 kroner.

giejne, sygdom, sundhed, udviklings- og erfaringsdannelse og mod den enkeltes dagligdag). Den absolutte topscorer var de sociale aktiviteter med andre beboere, pårørende og personale.

Interviewene viste blandt andet, at der var en række personlige og faglige dilemmaer, som medarbejderne i de forskellige botilbud mødte med stor faglig mangfoldighed. Materialet viste, at der er en stor grad af udviklingsparathed hos medarbejderne, og denne udviklingsparathed antager mange forskellige forestillinger om omsorg, rettigheder og normalisering. En praksis med rigtig mange forskellige og mangfoldige former for omsorgspraksis. Det er supersvært, for ikke sige umuligt, at lave entydige manualer for pædagogisk hverdagspraksis.

Fire socialpædagogiske idealtyper

Bogen opridses nogle markante og interessante konklusioner, som efter min opfattelse er et godt afsæt for en fremadrettet faglig forskning og udviklingsdialog om etisk omsorgs- og socialpædagogik i arbejdet med udviklingshæmmede.

DS har udviklet og opstillet fire faglige operationelle idealtyper (kategoriseringer). De fire idealtyper er:

- ┆ Den pragmatiske opdrager
- ┆ Den ambivalente opdrager
- ┆ Den dilemmafyldte guide
- ┆ Den udfordrende guide

Ifølge analyserne fremhæves følgende to helt centrale pointer og udgangspunkter for omsorgsarbejde på de tre bosteder med mennesker med multiple udviklingshæmninger, og det er:

- ┆ En normaliseringsideologi, der primært findes hos den pragmatiske og ambivalente opdrager
- ┆ En retsikkerhedsideologi, der primært findes hos den dilemmafyldte og udfordrende guide.

To forskellige udgangspunkter som ifølge DS's analyser giver to vidt forskellige muligheder for at opfylde de samfundsmæssige og politiske forventninger/krav. Samtidigt med at valget er bestemt af pædagogernes holdninger, rolleskrivning og faglige indstillinger til arbejdet med mennesker med multiple udviklingshæmninger.

DS skriver: „Den pragmatiske opdrager og den ambivalente vejleder tager udgangspunkt i normaliseringsperspektivet og hverdagslivsverden foregår på de to opdragertypers præmisser! Omsorgshandlingen er præget af genstandsgørelse og umyndiggørelsen. De to idealtypers omsorgskonstruktioner udspringer af en rolleskrivning af mennesker med multiple udviklingshæmninger som børn eller voksne med ressourcer, men med behov for tæt vejledning for, at de kan leve det gode liv. For begge idealtyper bevirker dette, at de-

res konkrete omsorgshandlinger vil være præget af manglende respekt for mennesket med udviklingshæmnings tid, rum, krop, værdighed og integritet“.

Mennesker med udviklingshæmning kan opleve pædagogens handlinger som omsorgstvang. Eller det hun kalder tidsforskudt samtykke. Når man tilsidesætter samtykke, må man begrænse det. Retsideologien kan gøre pædagogen handlingslammet.

De socialpædagoger der tager det retssikkerhedsideologiske udgangspunkt, er den dilemmafyldte guide og den udfordrende guide. De tager udgangspunkt i et rettig-hedsperspektiv, hvilket betyder, at hverdagen primært foregår på beboernes præmisser.

Fælles for de to idealtyper er, at deres omsorgshandlinger er præget af respekt og accept. Deres omsorgskonstruktioner ser på mennesker med udviklingshæmning som voksne med ret til selv at bestemme. For begge idealtyper bevirker det, at deres konkrete omsorgshandlinger er præget af respekt for udviklingshæmmedes tid, rum, krop, værdighed og integritet, og dermed er det en hårfin balance i de konkrete omsorgshandlinger mellem omsorgssvigt og omsorgstvang. Den dilemmafyldte guide har ofte svært ved at finde sig tilpas i denne rolle.

Holder det i byretten?

Det er nogle særdeles markante konklusioner på så lille et undersøgelsesgrundlag. Men bortset fra det, er det nogle interessante antagelser, som må kræve yderligere forskning og især lægge op til en faglig åben og udogmatisk dialog blandt socialpædagoger og politikere om, hvordan vi kommer videre herfra? Hvordan bliver vi bedre til at opfylde og implementere lighedsidealene i virkelighedens verden? DS har spillet ud, nu kan dialogen starte og hun har på en glimrende måde sat en faglig kompetent ramme for en fremadrettet faglig dialog. Samtidig med at hun har perspektiveret de fire socialpædagogiske idealtyper i lyset af blandt andet nyere nordisk forskning.

Fremtidens udfordringer

Udover at bogen giver sit bud på, hvorledes den offentlige omsorg for mennesker med udviklingshæmninger kan forstås i et historisk, kulturelt og samfundsmæssigt perspektiv. Får vi et offensivt bud på hvilke udfordringer fremtiden vil, kan og bør byde på, i den nærmeste fremtid blandt andet sker der – igen, igen – nogle store strukturelle forandringer, når for eksempel kommunalreformen skal implementeres, det vil give store udfordringer for såvel det institutionelle, bureaukratiske og samfundsmæssige niveau. DS understreger at den helt store udfordring er en faglig kva-

lificering og udvikling af den offentlige omsorg som vil kræve langt mere forskning på området. Det er et af de områder hvor Danmark halter voldsomt bagud i forhold til de øvrige nordiske lande. Der er alt for få forskningsprojekter, der fokuserer på hverdagslivet i det socialpædagogiske omsorgsarbejde. Forskningsprojekter om hverdagslivet: „et sådant forskningsprojekt vil fordrer forskere med kendskab til forskningsfeltet. Et forskerkollektiv der ville kunne sikre den nødvendige distance som forskere må anlægge til sit forskningsfelt“. Jeg vil tilføje, at socialpædagogisk praksisforskning kræver både nærhed, distance, kendskab, anerkendelse og nytænkning på en og samme tid.

Et af de helt store spørgsmål i de kommende år er, om samfundet er villig til at prioritere økonomisk og moralsk og sikre uddannelse, vidensudvikling og de nødvendige økonomiske ressourcer. Det er en gammel sandhed, at et samfund kan måles på den måde det behandler handicappede, afviger og anderledes mennesker på.

DS er både optimist og nervøs for den fremtidige udvikling „da noget tyder på, at rationaler om effektivitet, nytteværdi og økonomisk opbremsning har større gennemslagskraft i dagens Danmark“.

Køb den, læs den og tag stilling

Det er ikke bare en bog, man skal være enig med. Tværtimod ser jeg den som et kvalificeret oplæg til en fremadrettet faglig dialog med henblik på at skabe bedre livsvilkår for de udviklingshæmmede..

Lektor Bent Madsen giver bogen sin fulde opbakning i sit forord hvor han skriver „Denne bog er i sig selv et værdifuldt bidrag til refleksion over, hvordan nye handlemuligheder kan formuleres og opstilles på baggrund af en bred indsigt i omsorgens samfundsmæssige betingelser. En sådan indsigt er ikke mindst væsentlig, fordi den kan bane vejen for mere kollektive handlestrategier i det faglige omsorgsfelt – et fagligt værn mod tendensen til at søges mod individuelle løsninger af samfundsmæssige problemer – også på området for offentlig omsorg“.

Hvis jeg stadig var aktiv seminarlærer, ville bogen straks blive påført mit forslag til den obligatoriske litteraturliste for alle studerende.

Bogen viser mange af de dilemmaer, valgmuligheder, modsætninger og holdninger, der præger det konkrete arbejde med udviklingshæmmede

DS nævner flere gange ansigt til ansigt handlinger, og dermed understreger hun, at det socialpædagogiske arbejde i støve og større udstrækning sker i den nære relation mellem den enkelte pædagog og den udviklingshæmmede med henblik på at støtte dem med at få udvidet deres sociale kompetencer og netværk.



Hvad man dog får spalteplads til

Katho
Karl Aage Thomsen
(Modtaget d. 20.7.2005)

Har igen, igen med stor ufornejelse læst Hr. Du-jar-din's læserbreve i *Socialpædagogen* å endnu en gang undret mig over, hvad den mand dog kan få spalteplads til af fascistoid ordgylle om den fantastiske højrefløjs evner til at vende historien på ho'det. Så meget mere uforståeligt er det at tænke på, at manden for årtier siden var at finde på den mer eller mindre fanatiske venstre-fløj. Hvad kan det dog ikke udarte sig til med alderen? Jamen der er da mange af disse „skifteholdspolitikere“, der ind imellem forsøger at gå på vandet bare iført sandaler og især andres totalitære holdninger å meninger.

Socialpædagogens redaktion betragter med indlæggene på denne side diskussionen som afsluttet.

Der er noget Münschausensyndrom over hans måde at tænke å fordreje historien på. Og i dette for vort land så æventyrlige tider, så kan jeg ikke lade være med at sammenligne ham med HC. Andersen's „Kejserens nye klær“, hvor selv en ti-årig kan se: „Jamen han har jo ikke noget på“.

Eller:

„Vær altid nær hvor man dine fanatiske meninger

med fordel vil bemærke.

Jeg råder dig, Hr. Du-jar-din, beskyt å værn de stærke.

Men står en dag du plettet af deres slam å dynd.

Døm ikke hårdt å strengt, Hr. Du-jar-din.

Førlad dig selv din synd.

Svar til Niels Dujardin

Ib Olsen
Kongevej 5
Uglerup, 4450 Jyderup
(Modtaget d. 19.7.2005)

Som jeg tidligere har givet udtryk for her i dette blad, mener jeg ikke, at debatsiderne bør bruges til (parti)politiske manifestationer. Men i stedet til at skrive om socialpædagogiske o.l. emner. Men jeg føler mig nødsaget til at svare på NJ's helt forkerte påstande.

Og husk lige venligst Niels Dujardin. Det var dig, der startede denne debat omkring disse emner. Både i denne omgang og sidste. Jeg synes, det er et ynkeligt forsøg, du gør ved at prøve på at bortforklare, at Hitlers attentatmænd ikke skulle være nazister. Hvordan i alverden vil du forklare, at højtstående oberster i nazipartiet (tæt tilknyttet Hitler) ikke skulle være nazister?

I stedet siger du, at de gik ind for „rets-

statsprincippet“! Du må meget undskylde Niels Dujardin. Men hvis du kalder topnazister for folk, der går ind for en retsstat (altså sætter lighedstegn mellem nazismen og en retsstat), så er du efter min mening meget langt ude. Jeg ville nok have mig fritaget for at være borger i det, du betegner som en (nazistisk) „retsstat“.

Jeg anklager naturligvis ikke dig for at være nazist.

I starten af dit læserbrev skriver du, at jeg i sin tid skrev, at Pia Kjærsgård havde fået en dom for racisme. Nej – det skrev jeg ikke! Jeg skrev (noget i retning af): „Hvis erfaringen ikke viste, at det var så utrolig svært at få dømt folk for racistiske udtalelser“ – her skrev jeg netop at PK desværre ikke var blevet dømt (men at hun efter min mening burde være blevet det) – „så ville jeg også have været fristet til at have anmeldt dig, dengang du bragte et meget nedladende læserbrev om, at alle muslimer var terrorister osv.“

Til læserne af *Socialpædagogen*, der ikke dengang skulle have set det, kan jeg da også oplyse, at du Niels Dujardin også dengang forgæves forsøgte at få stoppet mit svar til dig dengang i *Socialpædagogen* – via retten. Men fik ikke medhold.

Til sidst: Jeg har aldrig nogensinde (som du skriver) kaldt højrefløjen i Danmark for nazistisk! Hvad i alverden er det dog for noget sludder.

For øvrigt synes jeg, at det er ret underligt, at du kredser så enormt om det at være højre- eller venstreorienteret. Specielt i dag, hvor der jo stort set ikke er nogen yderliggående fløje i dansk politik. Lige bortset fra Dansk Folkeparti, og dem synes jeg ærlig talt du har propaganderet nok for efterhånden.

Hvor ville det dog være herligt, hvis dit næste læserbrev kunne handle om pædagogik o.l. i stedet for politik.

Samarbejd med socialrådgiverne

Line Hundebøll, medlem af koordinationsgruppen for det dagbehandlende område, valgt på landsmødet i 2004. (Modtaget d. 21.7.2005)

SL og BUPL har en koordinationsgruppe for dagområdet. Gruppen planlægger blandt andet et årlig landsmøde for medarbejdere på det dagbehandlende område. Det vil sige i høj grad ansatte i kommunerne.

På de kommunale arbejdspladser er en stor del af vores kolleger socialrådgivere. Vi har samme arbejdsvilkår, samme type opgaver og dermed samme interesse i at kunne mødes med kolleger fra hele landet og diskutere og høre nyt om vores arbejdsområder. Selv om vi er ansat under forskellige overenskomster...

Mit forslag er derfor at SL og BUPL indleder et samarbejde med Dansk Socialrådgiverforening for at få dem inddraget i den fælles koordinationsgruppe og dermed som deltagere i planlægningen af et fælles landsmøde. Næste skridt kunne være at de også kom ind under den fælles overenskomst!

Åbent brev til Runa Stach, formand for SL Århus

**Lars Emil Andersen
Forstander på GRENEN
(Modtaget d. 28.7.2005)**

Den 18. juli 2005 bringer Østjyllands Radio følgende nyhed:

.....*Socialforskningsinstituttet konkluderer i en rapport, at anbringelse på socialpædagogiske institutioner ikke rammer de unges behov. Formanden for Socialpædagogernes Landsforbund i Århus Amt, Runa Stach forklarer det med, at der er for få ansatte socialpædagoger. Kun 20% af de ansatte på institutionen GRENEN i Grenaa er socialpædagoger, og det har konsekvenser for de unge siger Runa Stach.*

Umiddelbart herefter udtaler du *...jamen konsekvensen er jo ganske kort, at de ikke får den hjælp de skal have. De får ikke det tilbud de skal have, og konsekvensen er jo at de får endnu et nederlag. De får den her forstærkede mistillid og mistro til samfundet og systemet som sådan.*

Og interviewereren spørger *„og dermed fortsætter de deres problemer og fortsætter i den gænge de har gang i“.*

Du svarer *„Ja den onde cirkel, den vil jo forstærkes for unge. Det er helt klart“.*

Efter vor vurdering miskrediterer du i

700 pædagoger smidt på porten – men hvorfor?

**Jørgen Petersen,
Ansæt under
Fællesoverenskomst
Familiecenter Syd,
Holmevej 180, 8270 Højbjerg
(Modtaget d. 27.7.2005)**

Alle steinerpædagogerne plus de pædagoger, der for eksempel har deres uddannelse fra udlandet, var en gang omfattet af SL's overenskomster. Men i og med Fællesoverenskomsterne i 2003 var disse vore kolleger ikke længere omfattet.

Det gjorde nogle af os opmærksom på i 2003 og vore forbund optog som et overenskomstkrav for 2005, at de steinerud-

dannede pædagoger naturligvis skulle ind under overenskomsten igen.

Det skete bare ikke, og i *Socialpædagogen* nr. 14/2005, samt Børn & Unge nr. 23/2005, svarer vore forbundsformænd for SL og BUPL, at det ikke skete, fordi KL sagde blankt nej

Det betyder, at vi i virkeligheden accepterede, at vor arbejdsgiver smed vore 700 kolleger på porten!

Det er svært at acceptere uden forklaring. Hvorfor siger KL blankt nej? Hvorfor vil KL ikke længere have mine kolleger ansat på overenskomster? Hvorfor kan vore forhandlere ikke overbevise KL? Kan mine formænd forklare det?

fuld offentlighed vor institution, kvaliteten af vort socialpædagogiske arbejde og ikke mindst vore dygtige medarbejdere.

Ikke nok med det. Du udtaler dig på et grundlag, som er for løst og usikkert i forhold til den sikkerhed, du udviser, når du omtaler GRENEN.

I det følgende uddybes og begrundes vor vurdering af dine udtalelser i radioen.

Anledningen til dine udtalelser er Socialforskningsinstituttets undersøgelse *„Ungdomssanktionen i kvalitativ belysning. Ti unge og ni institutioner“*, der blev udgivet den 23. juni 2005.

Socialforskningsinstituttets undersøgelse er baseret på interview med 10 unge og deres sagsbehandlere, med ledende personale på sikrede institutioner og observation på udvalgte åbne institutioner. Undersøgelsen er lavet for Socialministeriet som et supplement til en kvantitativ undersøgelse af de første 72 forløb, som Justitsministeriet har sat i værk.

Til din orientering, så er der ingen af disse 10 unge, som har været anbragt på GRENEN som led i den indledende del af deres ungdomssanktionsforløb på en sikret afdeling eller som led i den efterfølgende anbringelse på en åben institution. Ledende

personale på GRENEN er ikke blevet interviewet i forbindelse med undersøgelsen. Der er ingen af de første 72 ungdomssanktionsforløb i Justitsministeriets undersøgelse, som omhandler unge, der har været anbragt på GRENEN i deres ungdomssanktionsforløb på det tidspunkt denne supplerende undersøgelse blev afsluttet.

Den konkluderende forbindelse, som du knytter mellem Socialforskningsinstituttets undersøgelse og vor institution, er der altså ikke tilstrækkeligt belæg for.

Alligevel bruger du undersøgelsens vurderinger til i pressen at udtale dig unuanceret, skrāsikkert og ringeagtende om GRENENs medarbejdere, virke og resultater.

Vi må derfor indtil videre konkludere, at dine udtalelser mangler saglighed, faglighed, objektivitet og undersøgelse om de faktiske forhold på GRENEN.

Med venlig hilsen

GRENEN

Lars Emil Andersen

Forstander

(På grund af ferie kan Runa Stach først svare på dette indlæg i næste nummer af bladet)





Af Jens Asger Hansen
Tidligere
forbundsformand for SL
og nuværende forstander
på Sønderbro

Evidens- fundamentalisme*)

LÆSERBREVE:

Socialpædagogen er forpligtet til at optage alle læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 800 ord, svarende til cirka 4.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises.

SYNSPUNKTER:

Bringes efter en redaktionel vurdering. Vi optager kun synspunkter fra medlemmer og abonnenter. Synspunkter må højst fylde 2.000 ord svarende til cirka 10.000 anslag.

Læserbreve og synspunkter der bringes i bladet offentliggøres også på internettet.

Vi modtager helst indlæg på diskette eller pr. e-mail:

Socialpædagogen,
 Brolæggerstræde 9,
 1211 Kbh. K,
 tlf. 3396 2800,
 fax 3396 2998.

MAIL:

redaktionen@sl-dk.dk

Deadline for læserbreve til nr.
 17/05 er mandag den
 15. august 2005 kl. 12.00.

Evidens har besat SL – i hvert fald den socialfaglige afdeling – i en grad, så det nu må kaldes fundamentalistisk. Seneste eksempel kan læses i *Socialpædagogen* nr. 15/2005, hvor afdelingsleder Vagn Michaelsen uanfægtet gives plads til endnu et 2 siders synspunkt, der helt undlader at forholde sig til den kritik, der i de seneste numre er udtrykt over for SL's forsøg på at paralysere praksisfeltet til at forsage årtiers indhøstede og dokumenterede erfaringer med relationsbaseret socialpædagogisk arbejde.

Det er en kampagne SL – eller er det kun socialfaglig afdeling? – kører. En kampagne,

Det er den debat, hvor engagerede socialpædagoger videregiver deres erfaringer og ideer, der inspirerer vores daglige arbejde og gør os klogere. Den fundamentalistiske evidens-kampagne er i sit væsen en fortsættelse af forsøg på at introducere adfærdsmodifikation i socialt arbejde og er i lighed hermed sikret plads på den socialpædagogiske histories mødding.

Jens Asger Hansen

der har det på forhånd fastlagte mål, at fastslå, at relationsarbejde ikke kan trives sammen med kravene om dokumentation af og kvalitet i det socialpædagogiske arbejde. Kære Vagn: Du har stirret dig blind på det

naturvidenskabeligt baserede evidensbegreb. Du – og SL? – har en ulyksalig og i udviklingsorienteret sammenhæng skadelig trang til at skabe sig et fast orienteringspunkt i et fag, som i sit væsen kræver eksperiment, erfaringsopsamling, nyt eksperiment.

Og du kaster vrage på det møjsommelige arbejde tusindvis socialpædagoger i årtier har udført for at forbedre livsbetingelserne for omsorgssvigtede børn og unge. Vi skal aldeles ikke (citater) "flytte fokus fra etablering af tætte relationer til skabelse af rammer, hvor børn og unge selv skaber relationer og rammer". Vi skal tværtimod udvikle relationsarbejdet, så det i langt højere grad involverer og forpligter familie, netværk, institutioner og arbejdspladser i at have en central plads i arbejdet med børns og unges udvikling.

Det er forstemmende at opleve, hvordan SL og *Socialpædagogen* i de senere år helt ensidigt har formidlet kravet om evidens, – oftest baseret på metoder udviklet af amerikanske licenshavere (for eksempel MST og senest PMT), som uden omkostning for de rigeligt lønnede licenshavere opreklameres i vores socialpædagogiske fagblad. Samtidig med, at den udvikling, der foregår i det daglige relationsarbejde med omsorgssvigtede børn og unge, negligeres, og hvis det endelig omtales: nedgøres.

Knud Byskov nævner i sit debatindlæg i samme nummer af *Socialpædagogen* 4 artikler om måling og metoder skrevet af Benny Lihme. Jeg kan – over for de mange læsere af *Socialpædagogen*, som ikke via fagbladet informeres herom – yderligere anbefale, at man besøger hjemmesiden: www.vildelaere-processer.dk, hvor man vil kunne orientere sig og deltage i en levende debat om udvikling af det socialpædagogiske arbejde med de

vanskeligst stillede unge.

Det er den debat, hvor engagerede socialpædagoger videregiver deres erfaringer og ideer, der inspirerer vores daglige arbejde og gør os klogere. Den fundamentalistiske evidens-kampagne er i sit væsen en fortsættelse af forsøg på at introducere adfærdsmodifikation i socialt arbejde og er i lighed hermed sikret plads på den socialpædagogiske histories mødding.

Vi arbejder ufortrødent videre med at udvikle og dokumentere vores socialpædagogiske relationsarbejde, og glæder os til igen at få SL – og Socialfaglig afdeling – som medspillere.

**) Evidens: Ikke ofret omtale i Den Store Danske Encyklopædi. I Fremmedordbogen omtalt som: "klarhed, tydelighed, vished". Fundamentalisme: jf. Den Store Danske Encyklopædi blandt andet: "Sociologisk og psykologisk er fundamentalisme søgt forklaret som udtryk for en gruppes forsøg på at skabe sig et fast orienteringspunkt i et samfund præget af sociale forandringer og politiske spændinger".*

Bliv set - brug farver

Det er ikke dyrt at sætte kulør på tekstsider og stillingsannoncer i *Socialpædagogen*.

Prisen er kun 790,00 kr. for 4 farver.

Benyt muligheden for at give din annonce et farvepift og gør den dermed ekstra iøjnefaldende.

Se øvrige oplysninger om tekstsiderannoncer, samt produktionsplanen for 2005 på SLs hjemmeside: www.sl.dk

Er du ergoterapeut, fysioterapeut, pædagog, socialrådgiver eller sygeplejerske? Beskæftiger du dig med mennesker med sindslidelse? Så er denne nye kompetencegivende videreuddannelse sikkert noget for dig!

NY TVÆRFAGLIG DIPLOMUDDANNELSE Psykiatri i teori og praksis

På uddannelsen vil du styrke dine kompetencer i forhold til:

- Helhedssyn på Psykiatrien
- Brugerens på tværs af sektorer og faglighed
- Teorier og metoder i arbejdet med mennesker med sindslidelse
- Relationsarbejdet
- Opdateret viden om og forståelse for de samfundsmæssige rammers betydning
- Udvikling og dokumentation i praksisarbejdet
- Og meget mere der vil give dine personlige og faglige kompetencer et solidt løft.

Tag hele diplomuddannelsen, eller vælg et eller flere moduler, der har særlig relevans for din hverdag!

Uddannelsen udbydes i hele landet – få nærmere information hos din lokale udbyder:



www.jcvu.dk



www.cvu-vest



www.cvusyd.dk



www.cvuoresund.dk

Alle LO Plus partnerne:

0-14.com
Alka Forsikring
Arbejdernes Landsbank
Babyluna
Bogklubben Egmont
Campingplads
Dansk Bilglas
Dansk Folkeferie
Dansommer
DH Trading
Ecco Amager
Euromaster Hjulcentret
Eurocar
Familieoplevelser
Hotel Fjordgården
Høyer Autodele
J.H. Hansen Import
Jesperhus
Karat Guld & Sølv
Lalandia
MasterCard
Medion
Nordisk Film Biografer
Nordsjællands Sommerpark
Ret & Råd
Skagenfood
Skousen
Softvalues
Telia Fastnet
Telia Mobil
Tivoli
Vejle Rejser



Udover landsaftalerne til venstre har LO Plus siden start nu også lavet ca. 40 lokale aftaler. Dem finder du på www.loplus.dk under "find dine lokale aftaler". Der er alt

fra brillebutik, tandlæge, til møbler og maling og meget mere. Så det er altid en god ide at kigge ind på siden og tjekke dine fordele. Har du ikke adgang til internet

kan du altid ringe til LO Plus kundeservice på 70102060 alle hverdage mellem 8.00 og 16.00. Du kan også tilmelde til LO Plus' nyhedsbrev under tilmelding på www.loplus.dk.

MEDION
Til spotpriser
Kun til LO Plus kunder

tobuy
onlinebutikken
www.tobuy.dk

Lalandia
SPECIAL TILBUD EKSKLUSIVT FOR LO PLUS MEDLEMMER.
Book et mandag til fredagsophold og få kr. 200,- i Lalandia mønter til brug i restauranter og aktiviteter. Tilbud er gældende i perioden 22.08 - 14.10 samt 07.11 - 02.12 2005
NYHED: Skøjtehal & kæmpe legeland.
Book straks på tlf. 7015 2028

Spar ca 20% brændstof
benzin - diesel - gas - olie
Op til 10% flere hk
Mindre forurening
10% rabat til LO-Plusmedlemmer
Fuel Save nr 1 M 3
Til benzin og diesel

Tlf: 44 44 08 23
www.jhhansenimport.dk

Husk! Du får 10% rabat, når du køber hårde hvidevarer hos Skousen, og bruger dit LO-Plus kort
Det er knag'ne billigt hos...

www.skousen.dk eller 73 24 04 00
- anviser nærmeste Skousen-butik

Kvalitet, sikkerhed og...

10%
...på vores i forvejen konkurrencedygtige priser!

DÆK
FÆLGE
OLIESKIFT
BREMSER
UDSTØDNINGER
BATTERIER

EUROMASTER
Få hjælp vi HJULCENTRET
www.euromaster.dk eller
tlf. 87 28 28 28 anviser nærmeste forhandler

Nye lave priser!

7 0 1 2 1 4 1 6

Ring til ALKA på tlf. 70 12 14 16
Og få et godt tilbud på dine forsikringer - det er ekstra billigt med LO Plus kort!

ALKA forsikring

Vælg blandt 20.000 feriehuse i hele Europa.

dansommer

www.dansommer.dk
e-mail: booking@dansommer.dk - Tlf. 86 17 61 22

Få et gratis ØkonomiEftersyn

ARBEJDERNES LANDSBANK
Din økonomipartner

Handlefrihed med MasterCard i lommen!

Vidste du: At du får op til 30.000 kr. til rådighed på et MasterCard med det samme?

Med et MasterCard har du mulighed for at få en løbende kredit op til 30.000 kr., som giver dig mulighed for at handle uden at tømme din lønkonto. Det koster 0 kr. i oprettelse og 0 kr. i årsgebyr.

Ansøg nu på: loplus.dk/mastercard eller ring tlf: 43 29 59 15

Jesperhus 2005
- en eventyrlig oplevelse

Se alle fordele og tilbud på **LOPLUS.dk**

RABAT på avg- og telt på indgangen til Parken
-10%
Åbent 01.21.05.

Nordens største
Blomsterpark
Jungleleg
Junglezoo
Vandland
Feriecenter

www.JESPERHUS.dk | Tlf. 96 70 14 00



Se mig!

Ser du tegn på overgreb hos et barn, har du et særligt ansvar

Børn lærer gennem leg, men nogle gange gemmer legen på en mere alvorlig side af barnets tilværelse. Som fagperson har du en **skærpet** pligt til at underrette myndighederne hvis mistanken melder sig. Du skal derfor holde øje med barnets adfærd, og se efter tegn og signaler, der kan afsløre et overgreb. En underretning til myndighederne gælder barnets tarv, og barnets velfærd er altid det vigtigste!

Gå ind på **voresansvar.dk** og lær mere om, hvad du skal være opmærksom på, og hvordan du skal reagere på en mistanke. Du kan også finde materialer til din arbejdsplads og få råd og vejledning om, hvordan du bedst udnytter dit faglige netværk til at håndtere situationen. Udnyt mulighederne, og vær dit ansvar voksen – det fortjener børnene.

Uden din indgriben fortsætter overgrebet



FAGLIGT NETVÆRK for SL-medlemmer, der arbejder med senhjerneskadede og bevægelseshandicappede mennesker

Landsmøde og konference d. 8.-9. november 2005

Sted: Hotel Scandic, Søndre Ringvej 33, 4000 Roskilde

Deltagerkredsen: Fagligt netværk for SL-medlemmer, der arbejder med senhjerneskadede og bevægelseshandicappede mennesker.

Medlemskabet i fagligt netværk er gratis. Tilmeldingsblanket i Socialpædagogen.

Pris: Enkeltværelse 2000 kroner. Dobbeltværelse 1600 kroner (2440/2040 kroner for ikke-medlemmer).

Program:

Indskrivning og morgenkaffe fra 9.30-10.30

Landsmødet ifølge vedtægterne afholdes d. 8. november fra 10.30-12.00

Herefter er der konference med følgende indhold:

Den 8. november fra kl. 13.00-17.30 er der workshops fordelt over 2 seancer.

1. Intelligenser – 1, 2, Mange! med udgangspunkt i Howard Gardners intelligensteori gennemgås nyere intelligensforskning, deres resultater og hvilke muligheder de peger på. Vi har ikke blot én måde at være intelligent på, men mindst 7 hævder Gardner / ved led. fys. Peter Thybo.

2. Kognitiv terapi i praksis. Hvordan kan vi bruge det over for den senhjerneskadede / ved psykolog Ulla Wattar.
3. Anosognosia. Præsentation af reduceret sygdomserkendelse af hjerneskadet og problematisering udfra klientens og terapeutens synsvinkel / ved neuropsykolog Jens Casse.
4. Det biologiske og psykiske grundlag for rusmiddelafhængighed vil blive gennemgået med det formål at styrke forståelsen af den adfærd den senhjerneskadede udviser / ved speciallæge i psykiatri Henrik Rindom.
5. Pårørendesamarbejde. Livet med en hjerneskadet – ti beretninger om at være pårørende / ved forfatter Julie Lindegaard.

- Uddybende indhold af de enkelte workshops kan findes på SL's hjemmeside under fagligt netværk fra cirka 1. august.

Den 9. november

Kl. 9.00-12.00 Lars Gunnar Lingås, dr. phil. og forfatter holder foredrag med udgangspunkt i sin bog – over andres døtrin – etik i arbejdet i andres hjem.

Kl. 13.00-15.00 Mogens Seider, næstformand i SL holder foredrag om fag, forskning og fremtid inden for vores pædagogiske arbejdsfelt.

Tilmeldingsfrist senest 16. september.

Tilmeldingsblanket til fagligt netværk til landsmøde og konference d. 8. og 9. nov. 2005.

Navn _____ cpr.nr. _____

Adresse _____ postnr. og by _____

Tlf. Privat _____ tlf. Arbejde _____

Arbejdssted _____ stilling _____

Arbejdsstedets EAN nr. (skal udfyldes hvis arbejdsstedet betaler) _____

Enkeltværelse Dobbeltværelse Jeg ønsker at dele værelse med _____

Vegetarmad

Workshop, jeg ønsker

Kl. 13.00 - 15.00 1. 2. 3. 4. 5.

Kl. 15.30 - 17.30 1. 2. 3. 4. 5.

Sendes til SL, att. Kurt Schimmel, Brolæggerstræde 9, 1211 København K, senest den 16. september 2005.

Omtale i vores aktivitetskalender må højst fylde 50 ord, dvs. arrangementets titel, tid og sted, deltagerbetaling, optagelseskriterier og frister.

Uge 33

CVU Storkøbenhavns KursusAtlas for pædagoger er på gaden i uge 33. Gå ikke glip af de mange relevante, aktuelle tilbud. Ring 33 13 51 56 og bestil dit gratis eksemplar eller send en mail til viden@cvustork.dk. Klik også forbi www.mereviden.dk og læs om vores kurser, temadage og konferencer.

20. august kl. 10-16

Familiearrangement for familielejere: SL-Fyn's familielejenetværk inviterer på sejltur med det gode skib Galeasen „Aventura“
Mødested: Middelfart trafikhavn, Havnegade.
Arr. Netværksledelsen Familielejerne på Fyn

20. august kl. 13-20

5 års jubilæum for SAC Nord Festival
Masser af uforfalsket underholdning med mange brugerbands, bl.a. „Øl, pølser & popcorn“ fra Århus, „Sunshine Band“ fra Helsingør. Afslutningsband „Borderline“ med guitaristen fra „Danser med drenge“.
Mange forskellige boder.
Entre 50,- kr.
Indendørs ved dårligt vejr.
Alle er velkomne.
Sted: Kronborg Ladegårdsvej 3, 3000 Helsingør.
Yderligere oplysninger på tlf. 4921 5566 ved Ole Kofoed.

20. august kl. 9.00-??

Sommerudflugt til Skagen
Mødested: Dagcentret Perikumvej 4, Aalborg.
Arr. SL Nordjylland

20. august kl. 12.00-20.00

Sommerfest i Parken på Andersvænge, Rosenkildevej i Slagelse
Underholdning ved Slagelse Garde, Richard Ragnvald, Street Brass Band, boder med tombola, fiskedam, is pølser, kaffe, kage, øl og sodavand. Der er også mulighed for at blive kørt en tur rundt i parken i det lille tog.
Tag familie og venner med til en

hyggelig dag med mulighed for masser af gode oplevelser i vores smukke park.
alle er velkomne og der er gratis adgang.
Yderligere oplysninger: Vasac center 3, Industrivej 9, 4200 Slagelse, Hanne Davidsen, 2049 9059.

22. august kl. 9.30-12

Stiftende møde i Netværksgruppe for familielejere i Sorø og omegn
Sted: Sorø-hallen, lokale nr. 1, Ringstedvej 20, 4180 Sorø.

31. august kl. 19.00

Generalforsamling i SL-Fællesklubben for Silkeborg, Them, Ry, Gjern og Hammel
Sted: Chr. 8. Vej 3 B, gården, 8600 Silkeborg.
Arr. SL-Fællesklubben i Silkeborg

2.-5. september

Sensommerens seniortilbud:
Fejotur
2-dages bustur med overnatning på Fejø i Smålandshavet.
Afrejse: Fredag den 2. september fra København.
Arr. „Seniorerne“ Københavns Amt

12. september kl. 9.00-15.00

Temadag: Kursus med Lars Bluhme om dokumentation af det pædagogiske arbejde
Sted: Viborgseminariet, Viborg
Arr. SL Viborg

13. september kl. 9-16

Kursusdag: Pædagogisk Resultatmåling
Sted: SL's lokaler, Søren Frichsvej 42 C, Frichsparken, 8230 Åbyhøj.
Arr. SL Århus

19. september kl. 9.30-16.00

Temadag på handicapområdet:
Boligen som hjem og omsorgsarena – Fra institution til bolig
Sted: Vildbjerg Fritidscenter, Sports Allé 6, Vildbjerg.
Arr. SL Ringkjøbing

19. september kl. 9-16

Temadag: Pædagogisk Resultatmåling
Sted: SL's lokaler, Skansevej 90B, 9400 Nørresundby.
Arr. SL Nordjylland

22. september kl. 9-16

Temadag: Pædagogisk Resultatmåling
Sted: Baghuset, Dæmningen 36, 7100 Vejle.
Arr. SL Vejle

26. september kl. 9-16

Kursusdag: Pædagogisk Resultatmåling
Sted: SL's lokaler, Søren Frichsvej 42 C, Frichsparken, 8230 Åbyhøj.
Arr. SL Århus

5. oktober kl. 10-16

Kursus for familielejere om samarbejdet mellem forældre og plejeforældre – Barnet mellem to familier
Sted: SL's lokale, Skansevej 90B, 9400 Nørresundby
Arr. SL Nordjylland

6.-7. oktober 2005

Mellemliderkonference
Sted: Hotel Nyborg Strand
Konference for mellemlidere (afd.ledere, stedfortrædere, ledende hjemmevejledere) og andre med mellemlideropgaver på kommunale, amtskommunale og private bo-, aktivitets- og samværstilbud for udviklingshæmmede samt for konsulenter på området.
Program og tilmelding på www.forstandergruppen.dk
Yderligere oplysninger på Forstandergruppens sekretariat: tlf. 6471 5993 eller e-mail: forstandergruppen@nypost.dk
Arr.: Forstandergruppen



I anledning af
Kirsten Nissens
60 års fødselsdag
afholdes der
reception
den 19. august kl. 11 – 14
i SL's forbundshus,
Brolæggerstræde 9,
København K

Kursus for familieplejere om samarbejdet mellem forældre og plejeforældre – BARNET mellem to familier

Dagen vil omhandle problematikker i forbindelse med samarbejdet mellem forældre og plejeforældre, plejebarnet imellem de to familier, samvær og kontakt mellem forældre og børn samt modeller for samarbejdet.

Vi tager blandt andet udgangspunkt i forskningsprojekterne „Barnet mellem to familier“ samt „Overvåget samvær“. Desuden vil et igangværende projekt om samarbejdsaftaler mellem forældre og plejeforældre efter en konflikt-løsningsmodel blive omtalt.

Dagen vil indeholde en vekselvirkning mellem oplæg, gruppearbejde, øvelser og diskussion. Deltagernes egne erfaringer vil kunne inddrages.

Der er lagt op til en god og spændende debat.

SL er vært ved kaffe og rundstykke, frokost og eftermiddagskaffe

Kursusnr.: 0602

Oplægsholder: Cand. psych. Bibi Wegler

Tid: Den 5. oktober 2005 kl. 10-16

Sted: SL's lokale, Skansevej 90B, 9400 Nørresundby

Pris: Familieplejere med medlemskab af SL Nordjylland: 150,- kr.

Målgruppe: Familieplejere.

Tilmelding: Skal ske *skriftligt* med oplysninger om cpr.nr., navn, adresse, telefonnr. og arbejdsplads til: SL, Skansevej 90B, 9400 Nørresundby, eller på Fax nr. 98 129 129 eller e-mail: nordjylland@sl.dk

senest den 2. september 2005.

N.B. Hvis din arbejdsgiver betaler dit kursusgebyr skal du oplyse os arbejdspladsens Ean-nr. (elektronisk faktureringsnummer) ved tilmeldingen.

Har du tænkt dig at opsiges dit arbejde? Så spørg a-kassens lokal-kontor om du har en „gyldig grund“. Hvis du ikke har det, medfører opsigelsen, at du får karantæne eller mister din dagpenget.

Pædagogisk resultatmåling

Temadag – kursus med Lars Bluhme den 12. september 2005 klokken 09:00 – 15:00

I disse år er der meget fokus på dokumentation af det pædagogiske arbejde.

Behovet for dokumentation, ser dog forskellig ud alt efter om det er politikere og embedsværk eller om det er fagets udøvere selv der har brug for dokumentationen.

Når politikere og forvaltninger har travlt med at sige, at behovet for dokumentation vokser i disse år, har det ofte afsæt i de behov som „systemerne“ har for at få dokumentation for hvad pengene bruges til eller måske handler det om noget endnu mindre sympatisk – nemlig at faget til ulidelighed skal søge sin eksistensberettigelse legitimeret.

Drejer det sig derimod om den dokumentation som fagets udøvere selv har behov for er der forståeligt nok en langt mere positiv indstilling til spørgsmålet, fordi pædagoger ofte efterlyser egnede redskaber til at tydeliggøre deres egen praksis.

Lars Bluhme der er pædagog, har udarbejdet et metode til at lave en sådan analyse eller måling af resultaterne i det pædagogiske arbejde.

Man kan med fordel læse mere på www.i-meta.dk

I Viborg udbyder vi en temadag med Lars Bluhme den 12. september 2005.

Temadagen afvikles på Viborg Seminarieret.

Dagen vil komme til at indeholde såvel gode som dårlige eksempler fra praksis, gennemgang af litteratur og afprøvning af „Resultatmålingsmodellen“ og „Dagbog-StatikModellen“ i workshops.

Deltagerne vil få udleveret en CD-rom med de to modeller – parat til brug på PC eller til udskrivning og brug i håndskrift.

En væsentlig del af temadagens indhold er ud over introduktion til metoderne, at deltagerne får diskutere forskellige tilgange til resultatmåling.

Tilmelding.

Der forudsættes et minimumsdeltagerantal på 25 for arrangementets gennemførelse.

Pris for medlemmer 300,- kr. – ik-

ke-medlemmer 600,- kr. pr. deltager, der dækker forplejning.

Opkrævning vil ske ved fremsendelse af regning og girokort.

Der vil blive serveret formiddagskaffe med rundstykke, frokost og kaffe/kage om eftermiddagen.

Tilmelding på e-mail til viborg@sl.dk med angivelse af navn og arbejdssted eller på telefon 8661 3561 senest den 19. august 2005.

Se også www.sl.dk/viborg

Stillingsannoncer

skal sendes til

Datagraf, Auning AS

Energivej 75,

8963 Auning

Tlf. 8795 5555 – Fax

8795 5544

annoncer@datagraf.dk

Lærerstandens Brandforsikring G/S understøttelser

Medlemmer af Lærerstandens Brandforsikring G/S kan inden 1. oktober ansøge om tildeling af understøttelser.

Efter bestyrelsens skøn tildeles understøttelser fortrinsvis til:

1. Ældre medlemmer eller disses pårørende, der er i økonomisk trang på grund af sygdom eller på grund af andre ganske særlige omstændigheder.
2. Andre medlemmer eller disses pårørende, der er i økonomisk trang på grund af sygdom, forsørgertab eller på grund af andre ganske særlige omstændigheder.

Arbejdsløshed eller status som uddannelsessøgende betragtes ikke i sig selv som ganske særlige omstændigheder. Der ydes ikke tilskud til børn under uddannelse.

Ansøgningsskema rekvireres ved henvendelse til LB, Farvergade 17, 1463 København K, tlf. 3311 7755.

P.b.v.

Jens Nygaard

Skal I have ny medarbejder? Skriv altid en stillingsbetegnelse i jobannoncen. Så er det lettere for ansøgeren at finde stillingen på



SL's Arbejdsskadeenhed

Har du været udsat for en arbejdsskade – og har brug for støtte, kan du kontakte Arbejdsskadeenheden i SL, Brolæggerstræde 9, 1211 København K, telefon 3396 2800 mandag- fredag mellem kl. 10-15.

På SL's hjemmeside www.sl.dk kan du i menuen Arbejdsmiljø blandt andet finde pjecen „Er du kommet til skade“.

Hinnerup Konferencen

27. og 28. september 2005

Workshop 27. september
holdes på:
Restaurant Navigator,
Marselisborg Havnevej 46D
Århus C

Konference 28. september
holdes på:
Skejby Sygehus, Auditorium A
Brendstrupgårdsvej, indkørsel 6
Århus N

Isabelle Hénault, M.A., Ph. D., er sexolog og psykolog fra Universitetet i Quebec i Montreal, Canada. Hendes praksis og studier har fokuseret på at give uddannelse og støtte til unge i pubertetsalderen samt til voksne og par med Autisme og Aspergers Syndrom. Dr. Hénault tilbyder parterapi, som sigter mod at udbygge kommunikationsstrategier og øge det nære og intime forhold. Hun har også udviklet et seksualundervisningsprogram og arbejder med enkeltpersoner og grupper for at øge deres viden om seksualitet.

Workshop 27. september 2005
Kl. 9.30-16.00

I denne workshop undersøger vi de nære og intime forhold hos personer med Aspergers Syndrom. Præsentationen vil udforske spørgsmål, som f.eks. udvikling, intimitet, empati, seksuelle ønsker og engagement. Sluttelig følger en præsentation af refleksioner fra ægtefæller og personer med Aspergers Syndrom. Arbejdssproget er engelsk, og der vil ikke være tolkning.

Konference 28. september 2005
Kl. 9.30 -16.00

I de senere år er der sket en hastig udvikling i intervention for personer med Aspergers Syndrom (AS). Men der er meget få programmer, der omhandler emner med relation til interpersonelle forhold og seksualitet trods presserende behov i familier og parforhold, der er berørt af AS. Arbejdssproget er engelsk, og der vil være tolkning til dansk.

Workshop pris 1250 kr.
Konference pris 1150 kr.
Tilmelding sendes til:
Hinnerup Kollegiet
Stadionallé 1
8382 Hinnerup
Tlf. 86911055
Hin@hinnerupkollegiet.aaa.dk
Fax 86912201
Sidste tilmeldingsfrist 22. september 2005

Etnika tilbyder støtte til familier og unge som har konflikter omkring normer og regler.

Vi tilbyder: Familiebehandling/ konfliktløsning, akutanbringelser/-skjult ophold og støtteforløb til unge, som enten bor hjemme eller i egen hybel.

Vores støtteopgaver til unge, er ikke kun med en til to kontakter om ugen - **vi tilbyder daglig kontakt**, primært til unge som bor på Vestegnen eller de omkringliggende kommuner.

Projekt „væk fra gaden“ er et særligt tilbud til piger med anden etnisk baggrund, som er hard-core og på vej til, eller allerede lever et „gadeliv“, hvor de driver rundt i centre og S-togsstationer. Etnika tilbyder et alternativ til gaden og nyt netværk.

Etnika starter en fusions-Café på Høje-Tåstrup Boulevard 47. Vi inviterer til åbent hus d. 9/9- 2005 kl. 13.00.

Etnika v. Birgitte Karlsson kan kontaktes på tlf. 20 16 50 58 eller etnika@e-mail.dk

Guitaren som pædagogisk værktøj

En ny måde at lære enkelt guitarstil og bruge det i dit daglige arbejde med børn, indenfor normal- og specialpædagogikken.

- Hovedvægten ligger på visualisering, dramatisering, sprogstimulering, at "snyde" gennem leg og arbejde med at turde.
- Ved hjælp af video/DVD samt én kursusdag, lærer du at spille guitar og får nye ideer og inspiration til eventyrfortælling og sanglege.
- Et unikt kursus som kombinerer undervisningsfilmens fleksibilitet og mulighed for fordybelse i eget tempo, med den traditionelle lærerstyrede holdundervisnings fordele mht. gensidig inspiration og forpligtelse.

Frank M

deler ud af et helt livs praktisk erfaring i arbejdet med børn, musik og kommunikation.

Kurserne afholdes efterår 2005:

Karlsunde: 15. november, Middelfart: 17. november,
Sæby: 24. november.

Pris for kurset inkl. undervisningsfilm, cd og sanghæfte: 1.645,- kr.
Prisen er inkl. forplejning men uden 25% moms

Tilmelding (senest 1. september) eller yderligere information:
Frank M: 86571191 eller himself@frankm.dk

Forstandergruppen's årlige

MELLEMLADERKONFERENCE

6.-7. oktober 2005
på Hotel Nyborg Strand

Konferencen henvender sig til mellemledere og konsulenter i amtsligt, kommunalt og privat regi, som arbejder med udviklingshæmmede.

Se det spændende program på www.forstandergruppen.dk eller rekvirer program hos Forstandergruppens sekretariat: tlf. 6471 5993, mail: forstandergruppen@nypost.dk

Generalforsamling
 SL-Fællesklubben for
 Silkeborg, Them, Ry, Gjern og
 Hammel
 Onsdag d. 31. august 2005
 kl. 19.00
 Chr. 8. Vej 3 B, gården

Deltager/deltagere fra Århus
 Amtskreds kommer og fortæller –
 hvad der er aktuelt for tiden.
 Dagsorden ifølge vedtægterne.

Dagsorden:

1. Valg af dirigent og referent.
2. Beretning.
3. Orientering om regnskab og budget.
4. Indkomne forslag.
5. Valg.
6. Eventuelt.

Skriftlig forslag der ønskes be-
 handlet, skal foreligge hos SL-Fæl-
 lesklubbestyrelsen 14 dage før ge-
 neralforsamlingen og indsendes til:

SL-Fællesklubben, Chr. 8. Vej 3 B,
 gården, 8600 Silkeborg.

Efter generalforsamlingen vil SL-
 Fællesklubben være vært med et
 lettere traktement.

På gensyn.

Hilsen

*Bestyrelsen for SL-Fællesklubben i
 Silkeborg*

OBS

Hvis du begynder på uddan-
 nelse eller kursus, mens du er
 ledig, skal du fortælle a-kas-
 sen om det før starten. Det
 gælder uanset hvilken kur-
 sus- eller uddannelsesstype
 der er tale om – og uanset om
 undervisningen foregår om
 dagen, om aftenen og/eller i
 weekenderne.



Tuborg Boulevard 3
 2900 Hellerup

TELEFON
 39 45 45 45

Mandag-torsdag: kl. 8.30-16.00
 Fredag: kl. 8.30-15.30

Pensionsordningen af 1976

Statens Regnskabsdirektorat
 Borgergade 18, 1017 København K.
 Telefon 33 92 88 00.

**Pædagogisk
 Resultatmåling
 (To ens kurser udbydes)**

Behovet for gode og brugervenlige
 redskaber for pædagogisk resul-
 tatmåling, er vokset frem samtidig
 med, at krav og behov for synlig-
 gørelse af pædagogens arbejde er
 blevet mere tydelige fra central
 hånd i både amter, kommuner og
 faglige organisationer.

Lær at bruge „ResultatMålingsMo-
 dellens“ i hverdagens praksis og
 dokumentation.

Dagen indeholder blandt andet
 gode eksempler og dårlige eksem-
 pler fra praksis – relateret til:

– Socialpædagogen med de dårlige
 resultater

– Socialpædagogen med de rimelige
 resultater

– Socialpædagogen med de meget
 fine resultater

Gennemgang af litteratur, diskus-
 sion og kritik af udvalgt dokumen-
 tationsmodeller.

Desuden præsentation af „Resul-
 tatMålingsModellen“ – og „Dag-
 bog- & StatistikModellen“. Dette
 sker via pc-værktøjet for doku-
 mentation: i-meta

Der bliver mulighed for at arbejde
 med „ResultatMålingsModellen“
 og „Dagbog- & StatistikModellen“ i
 workshops.

Der vil være udlevering af CD-rom
 til alle deltagere, indeholdende de
 to modeller – parat til brug for do-
 kumentation på pc eller håndskrift,
 sammen med faglig vejledning/af-
 klaring til modellerne, samt artik-
 ler, litteraturliste og www-links om
 Pædagogisk Resultatmåling.
 Der er lagt op til en god og spænd-
 ende debat.

Amtskredsen er vært ved kaffe og
 rundstykke, frokost og eftermid-
 dagskaffe

Oplægsholder: Lars Bluhme, pæ-
 dagogisk konsulent

Tid: Tirsdag den 13. september el-
 ler mandag den 26. september
 2005 kl. 09.00-16.00.

Sted: SL's lokaler Søren Frichsvej
 42 C, Frichsparken, 8230 Åbyhøj.

Pris: 150,00 kr.

Målgruppe: SL's medlemmer,
 maximum 24 deltagere på hvert
 kursus.

Tilmelding: Skal ske skriftligt med
 navn, cpr.nr., adresse og telefonnr.
 til: SL, Århus Amtskreds, Søren
 Frichsvej 42 C, Frichsparken, 8230
 Åbyhøj, eller på fax 8619 3767 el-
 ler mail aarhus@sl.dk **senest den
 1. september.**

**Temadag på handicapområdet
 Boligen som hjem og
 omsorgsarena
 Fra institution til bolig**

Mandag d. 19. september 2005
 kl. 9:30-16:00

**Boligen som hjem og omsorgs-
 arena – Fra institution til bolig**
 På temadagen vil der blive sat fo-
 kus på boligen som rum for social
 udvikling.

Boligen, botilbuddet eller værelset,
 skal være den ramme hvori livet
 leves.

Hvad betyder det for personens
 private råderum, sociale liv og
 identitetsdannelse, når boligen
 samtidig er arena for offentlig om-
 sorg?

Underviser: Anne Skov eller Jon-
 na Andersen

Praktiske oplysninger

Temadagen afholdes:

Mandag 19. september kl. 9:30 –
 16:00

Stedet bliver:

Vildbjerg Fritidscenter, Sports allé
 6, Vildbjerg

Oplægsholder:

Anne Skov eller Jonna Andersen

Kursusleder:

Kirsten Hornbæk

Pris og tilmeldingsfrist:

For medlemmer af SL i Ring-
 kjøbing Amtskreds: 300 kr

Pris for studerende (medlem af
 PLS og med aktiv medlemskab af
 SL): 150 kr

Pris for øvrige deltagere:

600 kr

Tilmelding senest:

Mandag d. 5. september.

**Indkaldelse til stiftende
 møde i Netværksgruppe
 for familieplejere i Sorø
 og omegn**

Mandag den 22. august,
 kl. 09.30-12.00.

I Sorø-hallen, lokale nr. 1, Ring-
 stedvej 20, 4180 Sorø.

Har du lyst til hyggeligt kollegialt
 samvær, erfaringsudveksling og
 faglig debat, så er du meget vel-
 kommen til at deltage.

Tilmelding til:

Helle Carstensen

Tlf. 39.40.16.69

e-mail:

fam.carstensen@adslhome.dk

SL's Klagenævn

SL har sit eget uvildige klage-
 nævn.

Klagenævnet skal sikre, at
 medlemmer, der mener, at der
 er begået fejl eller forsøm-
 melser ved behandling af de-
 res individuelle medlemssag
 – enten af amtskredsen eller
 af forbundet – kan få en upar-
 tisk instans til at vurdere sa-
 gen eller beslutningen, der er
 truffet af amtskredsbestyrel-
 sen eller forbundet.

For at SL's klagenævn kan be-
 handle en sag, skal klagemu-
 lighederne internt i SL være
 udnyttet. Sagen må endvide-
 re ikke være rejst ved dom-
 stolene.

Klagenævnet består af en
 landsdommer samt to med-
 lemmer af SL. Nævnet er uaf-
 hængigt af SL og dets udtalel-
 ser er vejledende.

Klagevejledning:

Der kan klages over sagsbe-
 handlingen i SL i individuelle
 medlemssager, hvor medlem-
 met har en væsentlig, indivi-
 duel interesse.

Klagefrist:

Klagen skal være SL/Klage-
 nævnet i hænde senest fire
 uger efter at medlemmet har
 modtaget afgørelsen.

Amtskredsniveau:

Et medlem, der vil klage over
 fejl og forsømmelser i forbin-
 delse med en sag, der er be-
 handlet i amtskredsen, skal
 først klage til amtskreds-
 bestyrelsen.

Forbunds niveau:

Hvis man er utilfreds med
 amtskredsbestyrelsens afgø-
 relse, kan der herefter klages
 til SL's Forretningsudvalg.

Klagenævn:

Såfremt man er utilfreds med
 Forretningsudvalgets afgørel-
 se, kan der efterfølgende kla-
 ges til SL's Klagenævn.
 Da klagenævnet har adresse
 udenfor SL, skal den skriftlige
 klage sendes til:

**SL's Klagenævn
 c/o Mogens Kroman
 Holmager 33
 4171 Glumso**

GRÆKENLANDSKURSUS

Personlig og faglig udvikling
Supervision, terapi m.v.
30.9.-7.10.2005, Pris: 2.300

Dansk Institut for
Kropsorienteret Psykoterapi

Brochure: 43 622879

NORDLYS KURSUS-CENTER

KURSER & UDDANNELSER

Terapeutisk Massage
Coaching
Selvudvikling
Terapeutisk berøring
Børnehavemassage
Pædagogisk massage
Lydmassage

Se programmet på internettet eller ring

www.nordlys.dk - Tlf. 86 81 10 81

Pædagogisk massage



uddannelse & kurser

se efterårets
program på
vores websted



- eller kontakt
centeret og få
det tilsendt



CENTER FOR PÆDAGOGISK MASSAGE ApS
V/EIRIK TOLLEFSEN · 8689 3057
tollefsen@email.dk
www.paedagogisk-massage.dk

Den Maritime Landbase

Et tilbud til unge med særlige vanskeligheder

Landbase-skib-efterværn

www.maritim-landbase.dk



BestChoice

...mennesket i centrum!

Vikarservice til dag- og døgninstitutioner

Kommer på hele Sjælland

Hammershusvej 77
4370 St. Merløse
Tlf.: 2745 8037
Fax: 5944 8037
info@best-choice.dk
www.best-choice.dk

Telefontid fra 06-24

Annoncepriser pr. 1. januar 2005

Tekstsideannoncer:

9,80 kr. pr. spaltmillimeter

1/4 side: 2.450,00 kr.

1/2 side: 4.675,00 kr.

1/1 side: 9.130,00 kr.

Stillingsannoncer:

13,30 kr. pr. spaltmillimeter

Farvetillæg 790,00 kr.

Alle priser er ekskl. moms

Læs hvad pressen skriver om det sociale område
læs Dagny - www.sl/dagny

Ll. Nørremarks neuropædagogisk - Psykologisk terapeutisk konsulentbistand

Tilbyder grundkursus i neuropsykologi samt neuropædagogik
marts 2006.

Kursustema: Neuropsykologien som pædagogisk værktøj (1)

Målgruppe: Pædagoger-lærer-kuratorer-sygeplejersker-sagsbehandler
eller lignende samt personer der arbejder med handicappede personer.

Indhold: Hjernen består af nerveceller, hvordan fungerer og samarbej-
der de?

Hvad kan vi måle med tekniske målemetoder CT-scanning - EEG - ERP
- osv.? - Og hvad kan vi bruge det til.

Hjernens funktion og udvikling fra sansebearbejdning til intellektuelle
processer. De to hjernehalvdeles forskellige funktioner. Symptomer på
skader i afgrænsede hjerneområder. Tidlige emotionelle skader. Hvad
har den hjerneskadede person „med i rygsækken“.

Tilmelding: Senest en måned før kursusstart.

Forløb: Undervisningen er fra 9.00-16.00.

Pris: Kr. 3500,-, kursusbevis gives.

Underviser: Specialkonsulent i neuropsykologi Viggo Pedersen, Bak-
kedal APS, Kalundborg.

Ll. Nørremarks neuropædagogisk - Psykologisk terapeutisk konsulentbistand

Tilbyder grundkurser i praktisk neuropædagogik (1)

Målgruppe: Alle personer der har interesse for området.

August + januar: Hvad er neuropsykologi og neuropædagogik og hvad
kan det bruges til.

September + februar: Omsorgssvigt set ud fra neuropædagogiske
principper.

September + februar: Medfødte hjerneskader set ud fra neuropæda-
gogiske principper.

Oktober + marts: Medfødt alkohol- og narkoskader set ud fra neuro-
pædagogiske principper.

November + april: Asperger Syndrom og medfødte hjerneskader set
ud fra neuropædagogiske principper.

November + maj: DAMP-MBD set ud fra neuropædagogiske principper.

December + juni: Senskader set ud fra neuropædagogiske principper.

Underviser: Neuro/socialpædagog Vibeke Monnick - leder af Ll.
Nørremark.

Pris: Kr. 400,- pr. kursus. Kursusbevis gives.

Tilmelding en uge før kursets start.

Bestil brochure for resten af året, Vibeke Monnick-Nielsen, Søndergade
11, 4534 Hørve, tlf. 5932 4450, fax 5932 4161.

Vi tager gerne ud og underviser på jeres arbejdsplads - få en fast pris.

for SL-medlemmer, der arbejder inden for følgende områder:

Hospitalspædagoger ved somatiske og psykiatriske afd./ambulatorier

www.hospsyk.dk

Netværksansvarlig:

Inger Hedegaard
Klintebakken 65, 6933 Kibæk
Tlf. 9719 2214

e-mail: inp@d-ringamt.dk

Økonomiansvarlig:

Anne Beese
Tlf. 6613 6745
e-mail: e.a.b@mail.dk

Sikrede døgninstitutioner for unge under 18 år

www.sl.dk/sikrede

Netværksansvarlig:

Kurt Rasmussen
Munkebjergvej 50,
5000 Odense C
Tlf. 6614 2129
Mail: munkebjergvej50@privat.dk

Økonomiansvarlig:

Mette K. Andersen
Tlf. 4752 8467

Domsanbragte

Netværksansvarlig:

Johs. Jørgensen, Ørskovvej 35,
Snejbjerg, 7400 Herning
Tlf. 9716 2850
e-mail: nhoa4@ringamt.dk

Ældre

www.eldrenetverket.dk

Netværksansvarlig:

Jytte Juul
Kejsergade 8, Bov, 6330 Padborg
Tlf. 7467 5267
e-mail: jj@eldrenetverket.dk

Økonomiansvarlig:

Else Marie Sørensen
Tlf. 7544 5588

Senhjerneskadede og bevægelseshandicappede

Netværksansvarlig:

Vanda Thorup
Hjemmestøtten, Grønnegade 47, 1.
8000 Århus C
Tlf. 8676 0414, mob. 5157 5512
bofhjemstgroenneg@fa.aarhus.dk

Økonomi- og hjemmsideansvarlig:

Lars Hodal
Tlf. 4576 4528

Stofmisbrugsområdet

Netværksansvarlig:

Ingelis Langgaard
KABS, Bakken 3
2600 Glostrup
Tlf. 2032 7151
e-mail: inglan@kabs.kbhamt.dk

Økonomiansvarlig:

Ingrid Lund Sørensen
Tlf. 5150 2782
e-mail: ings@fa.dk

Kuratorer/-familieplejekonsulenter

Netværksansvarlig:

Vibeke Reinhard
Storegade 56, 4800 Stege
Tlf. 2041 8973
e-mail: vir@moenkom.dk

Døve

www.sl.dk/deaf

Netværksansvarlig:

Anne Buss
Center for Døve AJ
Oktobervej 22, 2730 Herlev
Tlf. 4485 6048 / 2140 2503
e-mail: annebuss@tdcadsl.dk

Sindslidende

Netværksansvarlig:

Bjarne Møller:
Tlf. arb. 7789 6165/5157 6621
Tlf. priv. 8616 7034
Mail: bm@fa.aarhus.dk

Morten Schuster

tlf. arb. 3957 5632

Aflastningsinstitutioner

Netværksansvarlig:

Gitte Dam
Munkebakken 9, Skærup
7080 Børkop
Tlf. 7583 3444 / 5151 9301
gdam@cfa.vejleamt.dk

Økonomiansvarlig:

Ina Nielsen
Tlf. arb. 6310 5018

Bosteder for børn og unge med varigt nedsat funktionsevne

Netværksansvarlig:

Jan Kotschenreuther
Camillehusene
Bank-Mikkelsens Vej 14
2820 Gentofte
Tlf. 3957 3822

Økonomiansvarlig:

Maja Rongen Jensen
Tlf. 3957 3820

Kommunale fritidstilbud til mennesker med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser

Netværksansvarlig:

Vinni Pedersen
Café Himmelblå, Sydtoften 8
7200 Grindsted
Tlf. 7532 5950, svp@grinsted.dk

Økonomiansvarlig:

Linda Ruby

tlf. 7554 3443,
liru@kolding.dk

Marginaliserede og udstødte

Netværksansvarlig:

Peder Larsen
St. Dannesbo
Bryllevej 20, 5250 Odense SV
Tlf. 6028 0575

Økonomiansvarlig:

Gitte Helle Lundgren
Tlf. 6396 0211
gilu@dannesbo.fyns-amt.dk

Opholdssteder

Netværksansvarlig:

Jack Volkmann
Bakkegården, Ranvstrupevej 2
Gundslevmagle, 4863 Eskildstrup
Tlf. 5445 4541
bakkegaardenfalster@tdcadsl.dk

Familiepleje

Netværksansvarlig:

Lilli Bach Andersen
Løjenkærvej 16, 8300 Odder
Tlf. 8692 8257
mail: toesen@andersen.tdcadsl.dk

Småbørns- og familieinstitutioner

Jette Hørby

Vallø Strand
Tlf. 5626 0555



Faglige netværk i SL

Undertegnede ønsker at indmelde mig i nedennævnte faglige netværk i SL

Netværkets navn: _____

Fornavn(e): _____

Efternavn: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ By: _____

Privattelefon: _____

Arbejdstelefon: _____

CPR-nr.: _____

Stillingsbetegnelse: _____

Arbejdsplads: _____

Mit arbejdsområde omfatter: _____

Indsendes til SL, Brolæggerstræde 9, 1211 København K

Nordjyllands Amt

SL-kontor:

Skansevej 90B
9400 Nørresundby.
Tlf. 9812 9899 – fax 9812 9129.
E-mail: nordjylland@sl.dk
Hjemmeside: www.sl.dk/nordjylland
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag 9-13, onsdag 9-13, torsdag 13-17, fredag 9-13.
Amtskredsform.: Peter S. Kristensen.
Tlf. privat: 9883 8700.
A-kasse:
Tlf. 9812 9899.
Samme adresse som ovenfor.
Samme åbningstid som ovenfor.

Viborg Amt

SL-kontor:

Vendersgade 5, 8800 Viborg.
Tlf. 8661 3561 – fax 8662 8280.
E-mail: viborg@sl.dk
Telefontid: mandag-onsdag 10-13, torsdag 13-17, fredag lukket.
Personligt fremmøde gerne efter aftale.
Amtskredsformand: Poul Ole Jensen.
Tlf. privat: 9787 5425
A-kasse:
Samme adresse som ovenfor.
Tlf. 8661 3200 – fax 8662 8280.
Telefontid: mandag-tirsdag 10-13, torsdag 13-17, onsd. og fredag lukket.
Personligt fremmøde gerne efter aftale.

Århus Amt

SL-kontor:

Frichsparken,
Søren Frichs Vej 42, C, stuen
8230 Åbyhøj
Tlf. 8730 8590.
Fax 8619 3767.
E-mail: aarhus@sl.dk
Åbningstid: mandag 9.30-12, tirsdag-onsdag 9-12, torsdag 13-17, fredag lukket.
Amtskredsformand: Runa Stach.
Tlf. privat: 8698 8945.
A-kasse:
Tlf. 8730 8595.
Samme adresse som ovenfor.
Samme åbningstid som ovenfor.

Ringkjøbing Amt

SL-kontor:

Knud Rasmussensvej 10,
7500 Holstebro.
Tlf. 9610 1100 – fax 9610 1109.
E-mail: ringkjoebing@sl.dk
Åbningstid: mandag 9.30-14.30, tirsdag og onsdag 9.30-13.00, torsdag 13-16, fredag lukket.
Amtskredsformand:
Kirsten Hornbæk.
Tlf. privat: 2045 2716.
A-kasse:
Tlf. 9610 1101.
Samme adresse som ovenfor.
Samme åbningstid som ovenfor, dog mandag 9.30-12.00.

Vejle Amt

SL-kontor:

Dæmningen 38, 7100 Vejle.
Tlf. 7583 1199 – fax 7583 5115.
E-mail: vejle@sl.dk
Åbningstid: Tirsdag, onsdag og fredag 9-12.30, torsdag 12.30-17, mandag lukket.
Amtskredsformand: Hanne Ellegaard.
Tlf. privat: 7582 2028.
A-kasse:
Tlf. 7583 1199.
Samme adresse som ovenfor.
Samme åbningstid som ovenfor.

Ribe Amt

SL-kontor og A-kasse:

Kongensgade 35, 6700 Esbjerg.
Tlf. 7518 0066 – fax 7512 8700.
E-mail: ribe@sl.dk
Åbningstid: tirsdag, onsdag og fredag 9.00-12.30, torsdag 12.30-17.00, lukket mandag.
Personligt fremmøde helst efter aftale.
Amtskredsformand: Michael Madsen.

Sønderjyllands Amt

SL-kontor:

Skånevej 13, 6230 Rødekro.
Tlf. 7366 1940 – fax 7366 1939.
E-mail: soenderjylland@sl.dk
Åbningstid: tirsdag, onsdag og fredag 9-12.30, torsdag 12.30-17, mandag lukket.
Personligt fremmøde helst efter aftale.
Amtskredsformand: Poul Flack-Jensen.
Tlf. privat 2085 8828.
A-kasse:
Tlf. 7366 1948.
Samme adresse som ovenfor.
Samme åbningstider som ovenfor.

Fyns Amt

SL-kontor:

Danmarksgade 16, 5000 Odense C.
Tlf. 6611 0874 – fax 6590 6653.
E-mail: fyn@sl.dk
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag-fredag 10-14.
Amtskredsformand: Susanne Døssing.
Tlf. privat 6610 7532.
Jobanvisning: tlf. 6611 0874.
A-kasse:
Tlf. 6611 0874.
Samme adresse som ovenfor.
Samme åbningstid som ovenfor.

Storstrøms Amt

SL-kontor:

Torvet 2, 4800 Nykøbing F.
Tlf. 5484 1919 – fax 5484 1917.
E-mail: storstroem@sl.dk
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag-fredag 10-14. Telefontid: 9.30-12 og 12.30-14.
Amtskredsformand: Marie Sonne.
Tlf. privat: 5671 1032.
A-kasse:
Tlf. 5484 1918.
Samme adresse som ovenfor.
Samme åbningstid som ovenfor.



Hvor skal man henvende sig?
Alle henvendelser skal rettes til SL's amtskreds-kontorer.

Ved spørgsmål i forbindelse med arbejdsløshed og arbejdsløshedsdagpenge skal der rettes henvendelse til det lokale a-kassekontor.

Ved spørgsmål i forbindelse med efterløn (efterlønsbevis, overgang til efterløn, skattefri præmie etc.), skal der rettes henvendelse til efterlønsgruppen tlf. 8744 8550 alle hverdage fra 10-15.

Undtaget herfra er dog følgende: spørgsmål om medlemskab (ud- og indmeldelse, overflytning, navn/adresseændring, ændring i ansættelsessted, kontingent mv.) rettes til SL's hovedkontor (adresse og tlf.nr. se modsatte side). Forespørgsler kan rettes telefonisk, men alle ændringer bedes rettet skriftligt med angivelse af medlemsnummer (= cpr.nr.).

Vestsjællands Amt

SL-kontor:

Japanvej 3, 4200 Slagelse.
Tlf. 5856 5452 – fax 5856 5450.
E-mail: vestsjaelland@sl.dk
Hjemmeside: www.sl.dk/vestsjaelland
Åbningstid: Mandag lukket, tirsdag til torsdag 9-13, fredag 9-13.
Amtskredsformand: Jan Viium.
A-kasse:
Tlf. 5856 5452
Samme adresse som ovenfor.
Samme åbningstid som ovenfor.

Roskilde Amt

SL-kontor:

Hersegade 20, 1.th., postboks 614, 4000 Roskilde.
Tlf. 4636 7725 – fax 4634 6669.
E-mail: roskilde@sl.dk
Åbningstid: mandag, onsdag og torsdag 9.30-14, tirsdag 13-16, fredag lukket.
Amtskredsformand: Britta Leth Madsen.
A-kasse:
Tlf. 3525 0720.
Hejrevej 43, 5., 2400 København NV
Åbningstid: tirsdag til fredag 9.00-13.30, lukket mandag.

Frederiksborg Amt

SL-kontor:

Østergade 6 B, postboks 100,
3400 Hillerød.
Tlf. 4820 9240 – fax 4820 9249.
E-mail: frederiksborg@sl.dk
Åbningstid: mandag-torsdag 10-14, fredag lukket.
Dagligt lukket fra 12-12.30.
Amtskredsformand: Elin Jensen.
A-kasse:
Tlf. 4820 9246.
Østergade 6, 1., postboks 177,
3400 Hillerød.
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag, onsdag og fredag 10-14.30, torsdag 14-16.

Dagligt lukket fra 12-12.30.
Personligt fremmøde gerne efter aftale.

Københavns Amt

SL-kontor:

Hejrevej 43, 5.,
2400 København NV
Tlf. 3525 0700 – fax 3525 0718.
E-mail: kbh-amt@sl.dk
Åbningstid: tirsdag til fredag 9.00-13.30, mandag lukket.
Amtskredsformand: Uffe Torup Kristensen.
Tlf. privat: 4828 6755.

A-kasse:

Tlf. 3525 0720.
Samme adresse som ovenfor.
Åbningstid: tirsdag til fredag 9.00-13.30, lukket mandag.

Bornholms Regionskommune

SL-kontor:

Storegade 38, 3700 Rønne.
Tlf. 5695 7136 – fax 5694 5204.
E-mail: bornholm@sl.dk
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag-fredag 9-14.
Amtskredsformand: Niels Jørgensen.
A-kasse:
Tlf. 3525 0720.
Hejrevej 43, 5., 2400 København NV
Åbningstid tirsdag til fredag 9.00-13.30, lukket mandag.

Københavns og Frederiksberg Kommuner

SL-kontor:

Hejrevej 43, 5.,
2400 København NV
Tlf. 3525 0710 – fax 3525 0718.
E-mail: kbh-frb@sl.dk
Åbningstid: tirsdag til fredag 9-13.30, mandag lukket.
Amtskredsformand: Ole Larsen.
Tlf. privat: 3332 1819.
A-kasse:
Tlf. 3525 0720.
Samme adresse som ovenfor.
Åbningstid: tirsdag til fredag 9.00-13.30, mandag lukket.

Akassen København, Frederiksberg, Roskilde, Bornholm:
E-mail: slak@sl.dk

SLA – Efterlønsgruppen

Postboks 2480
Søren Frichs Vej 42 C, Stuen
8230 Åbyhøj
tlf. 8744 8550
E-mail: efterlonsgruppen@sl.dk
Åbningstid: alle hverdage fra kl. 10-15

Pædagogstuderendes LandsSammenslutning

Bredgade 25 F
1260 København K
Åbningstid: Mandag-onsdag 10-15, torsdag 10-17, fredag lukket.
Telefon: 3393 0911.

Socialpædagogen

Nr. 16/ 2005 / 12. august

Tid, forskning og dokumentation

25 år

Menneskers udvikling sker i processer. De går ikke altid den lige, effektive og rationelle vej. Der skal tid til

Af Anja Dybris

Foto: Kurt Johansen

Siden særforløbet for 25 år siden blev lagt ud til amter og kommuner, har socialpædagoger og fagforbund gennemført mange forskellige projekter for at udvikle samfundets tilbud til mennesker med funktionshæmning. Projekter, som er dokumenteret med rapporter, bøger og film – men som tilsyneladende ikke har nydt den store udbredelse.

– Som profession har vi derfor stadig vanskeligt ved at få fortalt resten af samfundet, om vores faglige kvalifikationer og gode resultater, siger Mogens Seider, næstformand i Socialpædagogernes Landsforbund.

Den dag i dag er arbejdet med udviklingshæmmede mennesker et af de mest forskningstynede områder i Danmark, og politikere efterspørger i stigende grad dokumentation.

Det er grunden til, at socialpædagoger har brug for den dokumentationsbevægelse, der breder sig. Selvom det tager tid at dokumentere, og der samtidig bliver skåret i resurserne.

Socialpædagoger, der arbejder med udviklingshæmmede mennesker, får nok en bred respekt fra folk å la: „Hvor er det godt, at nogen vil arbejde med de mennesker“ og „du må vel nok være tålmodig“.

– Men det har intet med en respekt for faget og vores udviklingsarbejde at gøre, mener Mogens Seider.

– Den får vi først, når vi beviser, at vores indsats sætter mennesker i stand til at skabe kvalitet i deres eget liv.

Udover at dokumentation skaber respekt, sætter ord på det socialpædagogiske arbejde og fremviser resultater, så gror pædagoger af det fagligt.

– Når man dokumenterer og systematiserer sin praksis, måler og vejer sin måde at støtte på og undersøger, om der er kvalitet i det arbejde, man udfører, så får man også ny inspiration til de faglige diskussioner, siger han.

Forbundet har også sammen med Amtsrådsforeningen gennemført et fælles dokumentationsprojekt i tre amter – med stor succes. Pædagogerne, der deltog, har fået stort fagligt udbytte og fortsætter på egen hånd.

– Desværre er de menneskelige resurser for få. Beboerne vil gerne have pædago-

ger til stede i deres liv, og pædagogerne vil gerne være der og se dem i øjnene. Derfor står pædagoger hele tiden over for det svære valg mellem tid med beboere og tid til dokumentation, beskriver Mogens Seider og understreger.

– Hvis vi ikke dokumenterer, kan vi ikke bevise vores værd. Politikerne vil gerne vide, hvad de får for pengene, og fagforbundet vil gerne forhandle en bedre løn til medlemmerne.

Med den ny masteruddannelse i socialpædagogik, som begynder sit allerførste semester i eftersommeren 2005, bliver der gode forudsætninger for at sætte forskningsbaseret udviklingsarbejde i gang.

– Der bliver også god brug for mestre i socialpædagogik til at udvikle arbejdet i de nye regioner, mener Mogens Seider.

